

VAN DE BLOEMEN.

—*—*—

ORDELIJFTEIN

VAN

W. TH. VAN GRIECHOUJSEN.

eri.

9

AIST. GEN.

No. 749

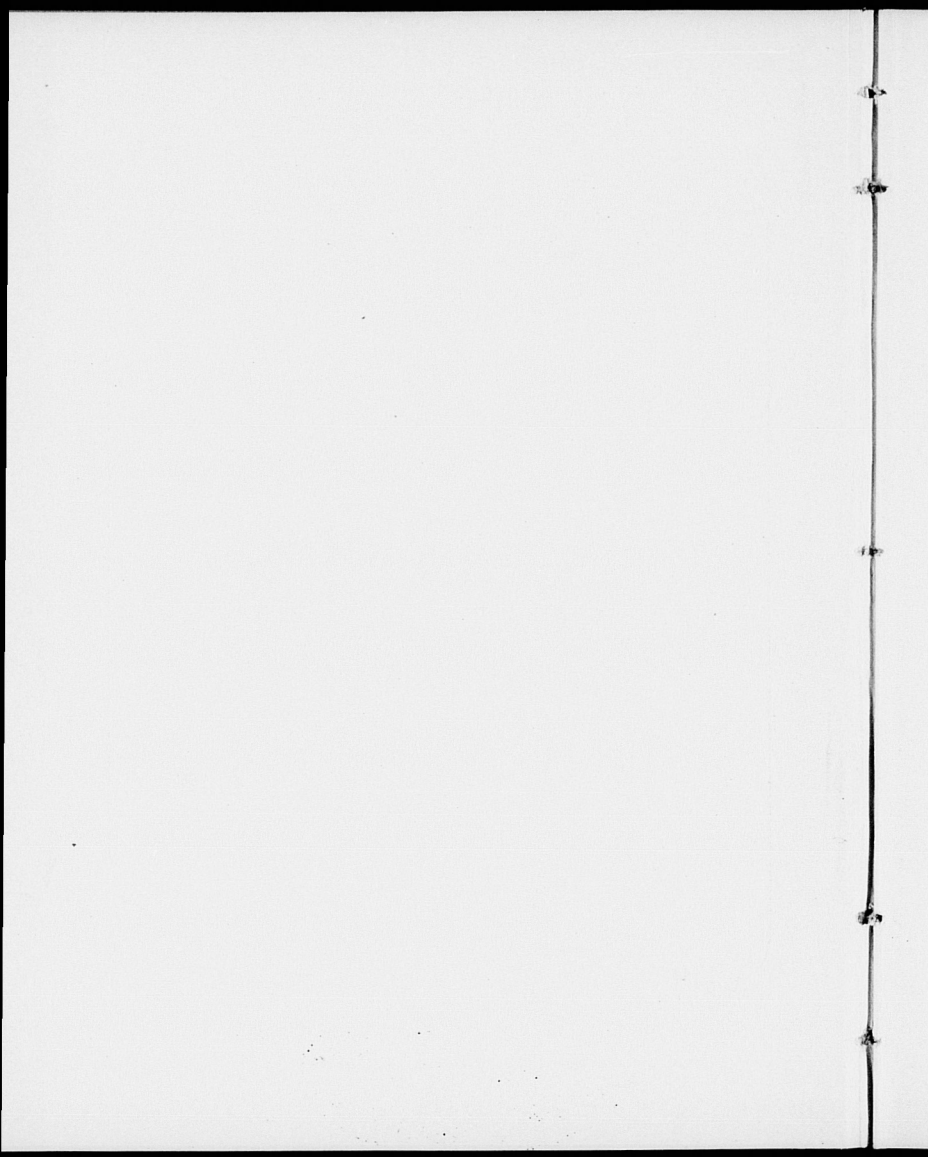
Hist. Gen.

oct. 749

1895 Hg W 5362

VELDBLOEMEN.

VELDBLOEMEN.

~~~~~

GEDICHTEN

VAN

W. Th. VAN GRIETHUIJSEN,

Predikant te Rotterdam.

~~~~~

TWEEDE VERMEERDERDE DRUK.

~~~~~

TE ROTTERDAM, BIJ M. WYT & ZONEN. 1871.

Hoe arm blijft de wereld, als wij alléén hare
bergen, rivieren en steden zien.

GOETHE.

RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT

1754 2550

De lezers mijner schetsen „uit den vreemde,” zullen in dit bundeltje voor het meerendeel oude bekenden aantreffen. Toen mijn werkje uitverkocht was, besloot ik om de dichtstukjes te laten herdrukken, met bijvoeging van eenige anderen, in jaarboekje of bloemlezing geplaatst. Wat nu tot verduidelijking noodig was, heb ik in de aantekeningen opgenomen.

Ik heb voor dit bundeltje den titel van veldbloemen gekozen, eensdeels om er mede aan te duiden, dat het slechts een bescheiden plaatsje vraagt, en anderdeels, omdat de dicht-

stukjes veelal dagteekenen uit den tijd van verpoosing, doorgebracht in het midden der natuur, ver van het stadsgewoel.

De welwillende beoordeeling en ontvangst bij de eerste uitgaaf, gaaf mij vrijmoedigheid om tot dezen tweeden druk te besluiten, die, naar ik hoop, weder eenige belangstelling moge ondervinden.

V. G.

GEDROOGDE BLOEMEN.

Vaak liep ik zoekend door de gaarde,
Ik bond daar menig ruiker zaâm,
Of, 'k liet der plant een weinig aarde,
En plaatste haar voor 't open raam.

De fraaiste bloemen liet ik droogen;
'k Heb waarlijk in der tijd gemeend,
Zij zouden wellust zijn voor de oogen,
Zoo in 't herbarium vereend.

Maar, ach! hoe kort kan schoonheid roemen,
Hoe ras verdwenen kleur en zwier!

Gij frissche, lieve, geur'ge bloemen,
 Gij werdt wat stroo — op wit papier!

Ik heb ook vaak een lied gezongen,
 Verfrischt door geur van poesie,
 Zij waren me uit de ziel gedrongen,
 Die zucht, die klank, die melodie.

Doch nu liet ik die verzen drukken,
 De pers gaf weder wat ik schreef.
 Och! of nu van mijn zielsverrukken,
 Och! of de geur der bloem slechts bleef!

Maar zegt gij nu, mijn waarde lieden!
 Wij missen hier die kleur en sier?
 Ik Wilde u een' frissche bloemtuil bieden,
 Helaas! 't werd stroo — op wit papier!

*Inleiding op de Botanische Dichtungen
 van Pr. Spinoza.*

BLOEIJENDE HEIDE.

Als de bloemen 't veld versieren,
Als de bloesem is ontplooid
En de vog'len lustig zwieren
Door 't geboomte, rijk getooid;
Als het geurt langs beemd en wei —
Dor en doodsch is 't op de hei!

Als de zomerzonnestralen
Kleuren scheppen rijk in gloed,
Akkers golven in de dalen,
Alles spreekt van overvloed;
Als het landvolk gaat ten rei —
Dor en doodsch is 't op de hei!

Maar , zijn onder donzig loover
 Geurige vruchten rijpgestoofd ;
 Buigt de boom zijn takken over ,
 Volgelaân met kostbaar ooft ;
 Kleurt de herfst , met fijn penseel ,
 Reeds het loover bruin en geel ; —

Hoort gij 't oogstlied rasch weergalmen ,
 Waar de sikkelflikkrend straalt ,
 Nu de vrucht der korenhalmen
 's Landmans zorg en vlijt betaalt —
 Geurig , bloeiend is de hei ,
 Rijk getooid in pronklivrei.

Ziet ! daar dalen langs de bermen
 Scharen neder in het duin ,
 Gonzend vliegen bijenzwermen
 In den ruimen bloementuin.
 O ! wat rijke honigschat ,
 Heel dat blozend veld bevat !

Dor bleef vaak des menschen leven,
 Als het heistruikje op het veld,
 Schoon ook de ademtogt mogt zweven
 Die Gods schoone lente meldt,
 Koud en doodsch bleef lang het hart
 Dat den levensadem tart.

Zou dan iente en zomer beide
 Henensnellen zonder hoop?
 Zou de dorre doodsche heide,
 Beeld zijn van dien levensloop?
 Want verwaarloosd was de jeugd,
 Arm aan Godsdienst, arm aan deugd.

Neen! vertraagt niet menschenvrinden!
 Staakt niet wat uw hand begon,
 Mooglijk zult gij bloesems vinden,
 Geurend bij de najaarszon!
 En het veld, zoo doodsch in schijn,
 Zal een hof des Heeren zijn.

September 1870.

GROETE AAN DE SCHOTSCHEN HOUGLANDEN.

Ik groet u, Schotland! keurtafreelen
Hebt gij voor onzen blik ontplooid;
Uw bergen, die onze oogen streelen,
Uw heuveln rijk met groen getooid.
Gij wildet ons uw meiren toonen,
Die als de paarden in de kroonen,
In uwen krans zijn neêrgeleid;
Wij stonden bij uw waterstroomen;
En over 't loover van uw boomen,
Was lentes feestkleed uitgespreid.

Nog toont gij, op uw breede toppen,
De velden, wit van sneeuw en ijs;
Gij kleinst uw' stroom tot waterdoppen,

Die bruisen op ontzetbre wijs.
 Hier opent gij uw diepe kolken,
 Dáár, huwt ge uw bergen aan de wolken.
 Die rustig leunen op 't graniet;
 En verder, roept ge uw bergrivieren,
 Die 't wonderschoon tafreel versieren,
 Dat gij aan onze blikken biedt.

Vaak dalen over rots en boomen
 De digte witte nevlen neêr;
 Ontlasten zich in regenstreamen,
 Of keeren tot de wolken weêr.
 Maar ook dat spel is schoon t' aanschouwen;
 Het werpt een waas op uw landdouwen,
 Van 't zachtste en diepste hemelsblaauw;
 Het spreidt zich al uw beemden over,
 En siert het frissche lenteloover,
 Met d'uchtendglans van 's hemels dauw.

Soms toovert gij met zonnestralen,
 En scheidt het heerlijkst coloriet;

Hier is het donker in de dalen,
 Ginds felle lichtglans in 't verschiet.
 Gij teekent wouden in uw meren
 En laat uw trotsche schets stofferen
 Door rots en burgt en kapiteel:
 Gij werpt uw eilandgroepen neder;
 Zij spiegelen zich in 't water weder,
 En afgewerkt is 't schoon taf'reel.

'k Gevoel het, Schotland! hoe uw zonen,
 Soms weggevoerd naar 't verre strand,
 Al mogten ze onder palmen wonen,
 Weêr smachtten naar hun vaderland.
 Waar zullen zij hun Highlands vinden,
 Die zij van de eerste jeugd beminden?
 Hun heengaan kostte rouw en smart.
 O, land! zoo vol aantrek'lijkheden,
 O, volk, zoo goed, zoo rein van zeden,
 Gij leeft voor immer in mijn hart! —

DE ZANG VAN RYNO BIJ OSCAR'S DOOD.

Welk vreeselijk gedruisch komt mijne rust verstoren ?

O ! zie, hoe ginds en her de helle bliksem schiet !

Wat doet de storm zich fel langs woud en bergrug hooren ,

Die d' eik ontwortelt, en hem afknot als een riet ;

De pijnboom, die nog pas in groenend loof mogt prijken ,

Stort steenend van den top der hooge rots ter neêr ;

En woedend stuift de stroom – ja ! doet zijn oevers wijken –

Verwarring van alom , waar ik mijn bliken keer !

Hoor ! hoe de stormwind loeit, in woede fel ontstoken ;

Zie ! hoe in blaauwen gloed de bliksem henen vlugt.

O! de aarde schijnt van vuur en sulferdamp te rooken
 En iedre donderslag rolt rommlend door de lucht.
 De zon is schuil gegaan, door nevelen ontogen,
 De raaf vliegt krassend rond, en dwarrelt heen en weêr,
 Nu schiet zij naar omlaag, dan stijgt zij naar den hoogen –
 Verschrikking van alom, waar ik mijn blikken keer! –

De hagelslag, veréend met sneeuw en regenvlagen,
 Stort klettrend neêr op de aard, en ratelt in dien val;
 Zie! hoe de golven woest de rotsen tegenjagen,
 Doch met beschuimden kop staat rots bij rotse pal.
 Straks stuiven zij verwoed het graauwe luchtruim tegen,
 Of deinzen weêr terug, en ploffen in het meer;
 Zij stijgen als een berg, ontlasten zich in regen –
 Ontroering van alom, waar ik mijn blikken keer!

Maar hoe? ik zie een' schim der bergen top betreden,
 Een held uit Morvensstam, - wiens oogwenk vlammen schiet.
 De golven buigen 't hoofd, zij krimpen zich de leden,
 Zie! hoe op zijn bevel de nevel henenvliedt!
 Nu ijlt hij naar het dal, dan schijnt hij op te varen,

Nu staart zijn oog het meer, dan weér de wolken aan ;
 Zie! allen vlugten heen als zij die schim ontwaren,
 Die over bergen treedt, als waar 't een effen baan.

Malvina! 'k zag een traan uw treurend oog ontspringen,
 En hoe de kleur des dood uw wangen overtoog,
 Toen ge in het eenzaam bosch uw Oscar zoudt bezingen,
 Doch al uw zoete hoop op deze maar vervloog:

" De dag van zoet genot, van stille vreugd, vlood henen;
 " Thands ligt de boog verland in 't eenzaam hutje neér;
 " O hinde! sluimer zacht! uw vijand is verdwenen –
 " Der bergen stoutste zoon – held Oscar is niet meer..."

Treur vrij, o schoone maagd! uw minnaar is verloren;
 Stort vrij uw boezem uit in eenzaam stil geweest:
 Want Morvens braafste held is door den dood verkoren;
 Ach! door eens moorders hand heeft hij dien dood geleên.
 Hij was het, die zoo straks den stormwind heeft bewogen,
 En 't nevellfloers verscheurd', of hij Malvina vond,
 Vandaar dat dof gedruisch, vandaar die vlamrende oogen,
 Die pijnigende vrees, die kille schrik in 't rond.

Nog moge rots bij rots zijn roem en eer verbreiden,
 En melden aan de faam, wat held in Oscar viel.
 Ja! immer zal de bard hem 't lied der citer wijden,
 En zingen van zijn magt en van zijn groote ziel.
 Dan knielt de bergzoon neêr bij zijne kille groeve,
 En uit dat eenzaam graf ontmoet hem deze toon:
 „Neen! 'k eisch geen wraak, maar wil slechts dat u 't lot
 „Het lot van Oscar, Morvens fiersten heldenzoon!” (bedroefve

Gij, Morvens dochtrenschaar, moogt vrij uw tranen wijden
 Aan hem, wiens leus het was, der vrouw een schild te zijn,
 Die eens u van de magt des dvinglands kwam bevrijden,
 En voor uw heil alleen nog tartte band en pijn.
 Ach! met hem is de kracht uit Morvens stam gevaren,
 Gij vijand, juich van vreugd, – mijn harte krimpt in een,
 Doch mogt, in 't nachtelijk uur, zijn schim nog om u waren,
 Vrees niets meer van die schim: zij wenscht de rust alleen.

OSSIAN.

SMEEKSCHRIFT
VAN DEN SCHOTSCHEN BRUAR-VAL.

Ik stort mij schuimend langs uw rotsen,
En werp mijn' stortvloed neer,
Die kokend voortijlt langs de schotsen,
En opstuift keer op keer.
Zou 't nu mijn goeden Heer gelusten,
Om naar mijn wensch te doen?
Laat dan de schaduw op mij rusten,
Van 't digt en mollig groen.
De koele spar, de hooge dennen,
Aan d' oeverzoom geplant,
Doen straks u hooger schoonheid kennen,
Getooverd door uw hand.

Dan zien zij, buigend naar de kloven,
De speling van het licht,
De schaduwen gespreid van boven,
Door 't loover zacht en dicht.
Plant al de heuveln vol met berken,
En leen een luistrend oor,
Want straks zult ge in de twijgen merken,
Het zangrig voglenkoor.

ROBERT BURNS.

DE PELGRIM.

-
- „ Och! open de deur, heb erbarming met mij!
„ De wind blaast zoo fel om mij heen,
„ Het dal is zoo ver en de sneeuwjagt zoo digt,
„ Ik zwerf in die koû hier alleen.
- „ Geen balling staat hier voor uw gastvrije deur;
„ Door Koning of Keizer verjaagd;
„ Heb deernis! een grijsaard in treurigen staat,
„ Is hij, die gastvrijheid u vraagt.

„ Een hulplooze pelgrim, zoo oud en zoo zwak,
„ Die om zijne zonden zoo dwaalt.
„ Om Godswil doe open. O! open mij toch!
„ Gij wordt met mijn zegen betaald.

„ Het hert ligt gerust op zijn legersteê neêr,
„ Voor stormen noch koude vervaard;
„ Ik *dwaal* in die stormen — en waar zal ik gaan?
„ Voor mij is geen schuilplaats op aard.

„ Ginds bruist de rivier door den stormwind gezweept,
„ Ach! hoor toch zijn buldrend geluid;
„ Ik arme, moet thans door dien woedenden stroom,
„ Zoo gij mij uw deur niet ontsluit.

„ De weg is zoo hard en met kluiten bedekt,
„ Zoo hobblig, zoo zwaar voor mijn voet;
„ Doch harder schijnt mij nog uw harte te zijn,
„ Nog wreeder, uw *menschlijk* gemoed.

„ Vaarwel dan — o! wreede! — God zij u nabij,
 „ Hij schenke u toch nimmer het lot,
 „ Dat eenmaal als mij, u een schuilplaats ontbreekt!
 „ — Neen! daarvoor beveilige u God! — ”

De jager lag warm op zijn legersteê neêr,
 En hoorde naar zuchten noch klagt,
 Maar later klonk dikwijls die stem in zijn oor,
 Bij kouden en stormenden nacht.

Want ziet, als de zon door het nevelfloers brak
 En de effene golven bescheen,
 Toen vond hij een lijk tusschen biezen en wier,
 Ach! Pelgrim — uw lijden verdween!

WALTER SCOTT.

ZATERDAG-AVOND
IN DE HUT DER HOOGLANDEN.

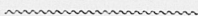

O, Schotland! gij mijn lief, mijn dierbaar land!
Voor u rijst mijn gebed steeds naar den hoogen.
't Ontbreek u nooit aan zoons, daar ge op kunt bogen,
Zoo vroom en vroed, gezegend door Gods hand!
Och! mogt de Heer dat schoon eenvoudig leven
Bewaren voor de smet van weelde en smaad!
(Verzoeking dreigt, als God zoo veel wil geven!)
Maar 't deugdzaam volk is krachtig in der daad.
Dan zal een muur ons dierbaar land omringen,
En al het volk het lied des vredes zingen.

Fragment uit het gedicht van ROBERT BUKNS.

TWEE IERSCHE MELODIËN.

I.

INNISFALLEN.

Innisfallen! 'k breng u mijne groete,
 Deel nog lang in kalmt' en zonneshijn;
 Ieder prijz' uw schoon, wie u ontmoete,
 En mijn hart zal nooit ondankbaar zijn.

Innisfallen! 'k mogt uw Welkom! hooren,
 Toen 'k voor 't eerst uw lief gelaat kwam zien;
 Vaak nog trilt dat Welkom! in mijn ooren,
 Dat ge in 't avonduur mij aan kwaamt biën.

Och! op 's levens steile en donkre paden,
In de branding van dien oceaen,
Kan een vredig Welkom! 't hart verzaden,
Dat ligt in die branding zou vergaan.

Zie! gij wekt de hoop weer op in 't leven,
Gij voert vrede en vreugde langs uw pad,
't Loover werpt zijn schaduw op uw dreven,
Gij, gij hebt des moeden hand gevat.

Innisfallen! doe mij lagchen, weenen,
'k Voel de zoetheid van dien lach, dien traan;
Want een lichtstraal dringt door 't loover henen,
Over u is 't zonlicht opgegaan.

MOORE.

II.

ARRANMORE.

O! Arranmore, schoon Arranmore!
Vaak leeft gij in mijn droom,
Dan dwaal ik nog uw heuveln door,
En rust aan de oeverzoom.
Want welk een weg ik sinds betrad
En wat mijn oog ook zag,
'k Vond nergens meer uw zonnig pad,
Uw groet, uw vreugdelach.

Daar stond ik 's morgens aan uw kust,
En krom van rots tot rots,
Dan was mijn hart zoo schaars in rust,
Als 't schuim en 't golfgeklots.

En zag ik straks de wolken vliên,
Gekroond met gulden wrong,
Dan meende ik 't Eden ook te zien,
Waarvan de dichter zong.

Dat Eden, waar de brave leeft;
Het land, zoo wonderschoon,
Dat in 't visioen daar luchtig zweeft,
Met bloem en bladerkroon.
O! droom zoo vol van poëzij,
Gij waart mijn jong'lingsdroom!!
Mijn luchtkasteelen schiept ook gij
Aan uwen oeverzoon.

MOORE.

IERLAND.

Bij elken oogopslag een nieuw en schoon tafreel !
Valleijen, die daar groenen aan mijn voeten,
Of bergen die het wolkenfloers ontmoeten !
Kaskaden, stout ontsprongen aan 't gareel !
O ! land der hoogten en der diepten, gij zijt schoon !
't Smaragden land draagt d' altijd groene kroon.

CONA.

THEREMIN, BIJ HET SLOT TE HEIDELBERG.

'k Mogt vroeger reeds dit heerlijk oord aanschouwen,
('t Was in mijn lang vervlogen jonglingstijd.)
Die berg, getooid met torens en gebouwen,
Dat groenend dal, heeft eens mijn hart verblijd.

Ik kwam, en stond op gindsche breede bogen,
Waardoor de Neckar-stroom zijn golven rigt,
Een lenteregen druppelde uit den hoogen,
Een wolkenfloers verborg mij 't berggezicht.

Maar eensklaps werd die sluijer weggeschoven,
 Een zonnestraal schoot zegevierend neêr.
 De bouwval hief het stralend hoofd naar boven,
 Het lieflijk dal vertoonde 't feestkleed weêr.

En sedert mogt ik menig land doorkruisen,
 'k Heb menig schoon natuurtafreel bespied,
 Maar nergens hoorde ik meer den Neckar ruïsehen,
 Dat schoon geheel ontmoette ik elders niet.

Ja! vroeg ik soms, verzonken in gedachte:
 „Waar riept gij 't liefst uw vriendenkring bijeen?”
 't Was deze plek, die me altijd tegenlachte; —
 Wat bange reden drong mij thans daarheen?

Helaas! 'k moest daar een' droeve tijding hooren,
 Want de oogarts sprak, en 'k heb zijn woord geloofd,
 „Eén oog is reeds geheel voor u verloren,
 „En weldra wordt ook 't andere u ontroofd.”

II.

Mijn' dochter weet niet, en zij moet niet weten,
 Wat onheil dreigt, wat smarte mij verbeidt.
 De bergweg wenkt, het schrikbeeld zij vergeten!
 Kom! 't pad gezocht, dat naar den bouwval leidt.

"O! zie eens Vader, hoe aan onze voeten
 "De stad regt vriendlijk aan den bergrand rust!
 "Zie! hoe de Neckar-golfjes ons begroeten,
 "Hoe 't water ruischt en groenende oevers kust!

"Snel ijlt de Neckar naar den Rhijnstroom henen,
 "Hij zoekt den vloed, wiens stem hij heeft gehoord;
 "Zijn golfjes, door het avondrood beschenen,
 "Zijn purper, met een' gulden rand omboord!"

"'t Is schoon mijn kind!" zoo sprak ik, maar ik wendde
 Mijn oog ter zij, en zachtkens fluisterde ik:

"Och! dat mijn hart nog die verrukking kende!
"Helaas! lief kind, verduisterd wordt mijn blik."

"Geen groenend dal zal ooit mijn oog meer treffen,
"Geen heuveltop, met frisschen wijngaardkrans;
"Geen bergen, die de kruin ten hemel heffen,
"Geen spel des lichts, noch gulden zonneglans!"

Soms drijft de wind de wolken voor zich henen,
Dan straalt het dal; - 't blijft nacht voor mijn gezigt.
Ach! in dit lieflijk oord kan ik slechts weenen,
Vaarwel! Vaarwel! O, albezielend licht!!

DE ZON.

Schoon is de dagvorstin en schitterend zijn de stralen,
Die ze uitgiet op de zee en langs de vruchtbre dalen.
Zij geeft haar levensgloed, in stille majesteit,
Verlichting is haar doel, haar vreugd weldadigheid.

'k Vernam ('t is lang geleên) dat men haar eens ging vragen:
Of 't haar niet pijnlijk was, of 't haar niet moest mishagen,
Dat zij, zoo wondergroot, in 't oog van 't menschenras,
Toch niet meer dan een schijf van enkele duimen was?

„In't minst niet, was haar woord. „Zou mij die meening krenken?

„Wie zijn de menschen toch, die aan dien onzin denken?

„Het is een dom geslacht, dat wat het oog aanschouwt

„Maar zonder onderzoek, alléén voor waarheid houdt!”

„Neen! slechts de wijze mensch, die met geen schijn tevreden,

„Het pad der wetenschap volijvrig gaat betreden,

„Die onderscheidt alras mijn wezen van den schijn,

„En 't oordeel van dien mensch kan slechts beslissend zijn.”

Vrij naar LESSING.

HET HARZGEBERGTE.

De Brocken.

Daar rijst de trotsche berg, in stille majesteit,
 En heeft in breede plooi, zijn' mantel uitgespreid.
 Nog is een nevelfloers rondom zijn' kruin geweven,
 De wolken blijven kalm langs zijnen schedel zweven.
 Gegroet, o, forsche reus! O, kunstwerk van graniet!
 Wie staat niet diep geroerd, als hij die grootheid ziet?

Drie duizend voeten hoog beurt gij uw schoudren op;
 En zesmaal honderd voet, nog tot uw' hoogsten top.
 Zoo staat gij daar alléén, als koning van de bergen;
 Gij blijft der eeuwen lof en heur bewondering vergen,
 Ja! wat het Harzgebergte' ook groots en schoons vertoon'
 U, Brocken! noemt de Harz, zijn sieraad en zijn kroon.

Maar, als de wandelaar u slechts van verre ziet,
 Dan kent hij nog uw glans, uw volle grootheid niet.
 Wel doet ge ons op uw' weg vermoeid, aamechtig hijgen,
 Doch schenkt weér rijk'lijk loon, aan wie uw kruin hestijgen.
 En 'k weet, dat op deez' aard hij 't meest voldoening vindt,
 Die zich ten leuze stelt, „ volharding overwint !”

Daar vangt de bergweg aan, zich slingrend aan den rand,
 Of kronkrend langs dien rug, met statig hout beplant.
 Wel zijn wij Harzburg slechts zoo even uitgetreden,
 Maar 't dal verkleint zich reeds in zijn bekoorlijkheden.
 Het wordt maar kinderspel, wat dáár ons oog aanschouwt;
 Doch, vóór ons, schijnt een stad der reuzen opgebouwd.

Al steiler wordt het pad, en woester wordt het oord,
 Waarin men slechts 't geluid van eigen voetstap hoort.
 De stad, het dal, het woud zijn uit ons oog verdwenen;
 Wij zien de rotsen slechts, geworpen om ons henen;
 Maar eensklaps dringt een stroom met dreunend golfgeklots,
 Zich schuimend langs het pad, en beukt op rots bij rots.

O! wilt gij wond'ren zien, de wond'ren der natuur,
 Betreedt dit eenzaam oord, in 't stille morgenuur!
 Zie! 't zonlicht werpt zijn goud op 't witte schuim der stroomen,
 Of dartelt over 't groen en door het loof der boomen.
 Hoe eenzaam is 't en woest! hoe doodstil om u heên!
 Gij spelt geen' and'ren naam, dan dien van God, alléén.

Snel daalt het bergpad af, maar steiler rijst het weêr,
 Het landlijk Molkenhaus zinkt in de diepte neêr.
 En woester wordt de weg, en steiler zijn de wanden,
 Maar 'tis geen bouwkunst hier, geen werk van menschenhanden,
 't Zijn tempelen der natuur, door zonnegloed bestraald,
 Zoo als geen kunstpenseel die ooit heeft afgemaald.

Beschouw die wonderheên, voor 't oog ten toon gespreid.
 Wat hand heeft hier den grond met rotsen geplaveid?
 Dát wondre zamenstel gaat mijn begrip te boven!
 Wie heeft die rotsen ginds, zóó op elkaâr geschoven?
 Hoe statig dringt die muur als door den afgrond heen!
 Geen menschenvoet mogt ooit dien reuzentop betreên.

Ginds schijnt een ridderslot in puin te zijn vergaan;
 Slechts bleef nog, hier en daar, een enkele pijler staan.
 Zijn dat ruïnen hier van lang verwoeste dorpen?
 Millioenen steenen toch zijn woest dooréengeworpen.
 Vergeefs zoek ik in 't rond naar zacht en mollig groen,
 Ik vind slechts wit graniet, in allerlei fatsoen.

Die laatste glooijing nog! Daar zijn wij aan den top:
 Hij hief voor weinig tijds den nevelsluier op.
 Ontzag'lijk vergezigt! Versterkt u thans, mijn oogen!
 Wie ziet die heerlijkheid, en blijft hier onbewogen?
 O! gastvrij Brockenhaus! ik hoor uw noodiging,
 Ik bid u, stoor mij niet, ik ben bewondering!

Mijn oog dwaalt in het rond, maar ziet geen einde meer.
 De bergen rijzen, en de hemel buigt zich neêr.
 Het zonlicht werpt zijn goud, zijn' gloed, naar alle kanten,
 Bezaait het wit graniet met duizend diamanten.
 Wat éénig vergezigt is aan den blik gegund!
 Meet vijftig mijlen hier, als gij ze meten kunt!

Wat werd in vroeger' tijd, veel van dit oord verhaald!
 Hoe werd toen elk verhaal met druppelen zweets betaald!
 (Het was in d' ouden tijd, en nog in de eeuw van ijzer,
 In deez' verlichten tijd zijn wis de menschen wijzer!)
 Wie toen in 't avonduur, van u, o Bloksberg! sprak,
 Lei elk het zwijgen op, geen die de stille brak.

Of was 't niet elk bekend? Dáár brandde in 't nachtljk uur,
 In blaauwen zwavelgloed 't geveesde heksenvuur.
 Dáár kwam te middernacht het helsch gebroed te zamen,
 Om tegen 's landmans deugd een' toeleg te beramen.
 Daar werd het heksenkruid gevlochten tot een' krans,
 En tot het morgenrood verlengde men den dans.

Wie zou in 't nachtljk uur die danszaal ooit betreên?
 Daar staat de duivels-stoel, die vreemd behouwen steen.
 Gindsruischt de heksenbron, om 's wandlaars dorst te lesschen,
 En 't oog ontwaart alom de vreemde heksenbessen.
 Het was chvat staat gevuld met water tot den rand,
 En toch, wie waagde 't werk? Geen zwakke menschenhand.

En zag men dan 't graniet , zoo in het rond verdeeld,
 Daar hadden in den nacht, de duivlen meê gespeeld.
 Wel kon geen paardenkracht die reuzenkeijen wenden,
 Maar dat was kinderspel voor deze heksenbenden.

Zij grepen brokken op, van meer dan duizend pond,
 Geworpen door de lucht, of rollend langs den grond.

Ja! ieder had er vaak veel zonderlings aanschouwd.
 En in den Walpurgsnacht (1) was 't daar wel 't minst ver-
 Dan zou, van killen schrik, het haar te berge rijzen; (trouwd.
 't Verhaal, 't verhaal alleen, was waarlijk reeds om te ijzen!
 Wel was de ridderstoet getooid in stalen dosch,
 Maar wie, wie drong er dan door 't donker Brockenbosch?

O, Brocken! trotsche berg! Gij, hemelhooge rots!
 Getuige van de magt en van de grootheid Gods,
 Gaaf gij eens ruime stof aan kranke geestesvlagen?

---

(1) Van 30 April op 1 Mei, een nacht, berucht door de
 heksenvaart.

Moest men u tot een oord van spokenij verlagen ,
 Bevolken , met een heir van geesten , vol venijn ,
 Moest gij , de heksenberg , der duivlen woonplaats zijn ?

Ik weet het , nimmer zijn uw raads'len opgelost.
 Uw vraagstuk heeft , o berg ! veel onderzoeks gekost.
 Men tracht en zoekt nog steeds uw wording te verklaren ;
 Nog blijft men vaak verbaasd op uwe vorming staren.
 Men ziet het zonderling , het treffend schouwspel aan ;
 Men peinst , men overdenkt , en zwijgend blijft men staan.

O , Broeken ! grijze reus ! ik weet niets van uw lot ,
 Maar gij verkondigt mij de grootheid van mijn God.
 Hij , die zijn schittrend ijs daar henen werpt als stukken ,
 Hij kon het wit graniet uit 's afgronds kolken rukken ,
 En driemaal duizend voet verheffen in de lucht.
 Ja , God ! oneindig God ! uw naam is hier geducht.

Gij ! zijt het , Gij alléén ! die zijt en eeuwig waart ,
 Uit U alléén de pracht en heerlijkheid der aard.

Gij leefdet, eer en berg, en rots geboren waren,
 Gij grondet voor deez' aard, die vaste steunpilaren.
 Gegroet dan, trotsche berg! gegroet, o vaste rots!
 Gedenkzuil van de magt en van de grootheid Gods!

Spreek, trotsch gevaarte! spreek, wat heeft uw oog aan-
 (schouwd,
 Sinds u de Hemelheer zoo prachtig heeft volbouwd?
 Gij heft uw' breeden top tot in den damp der wolken,
 Gij ziet aan uwen voet het wemelen der volken.
 Ja! hoeveel eeuwen ook als neevlen zijn vergaan,
 Gij blijft met fiere kruin hier onbeweeglijk staan.

Maar ach! wat is de mensch, bij al uw woest graniet?
 Men merkt den wandelaar op uwe zijden niet,
 Die door uw steenwoestijn, zijn eigen weg moet kiezen,
 Vol vreeze, dat hij soms zijn gidsen zal verliezen.
 Ach! wat, wat is de mensch, al is hij vorst en heer,
 Bij u, o steenkolos?... Een stofje slechts — niets meer.

Maar neen! ik voel mij mens ch, ook op den Brockentop,
Ik hef blijmoedig 't oog naar mijnen Schepper op.
Hij heeft het stof d'ér aard, de bergen zelfs gewogen,
Maar vestigt ook op mij, zijn' trouwe vaderoogen.
In Hem verheugt zich 't hart, bij zooveel rijk genot,
Hij kent ons levenspad en heel ons levenslot.

Ontplooï, o berg! uw pracht en blijf nog eeuwen staan,
Eens zal uw majesteit, uw trotsche glans vergaan.
Ik weet niet welk een kracht dit praalgebouw zal sloopen,
Maar 'k vrees die magten niet, de mensch blijft biddend hopen.
Voor hem een toekomst nog, God schenkt hem d' eerepalm,
Zelfs op der bergen kruin zingt hij een' zegepsalm.

HET KREMLIN.

Het Kremlin
Is de spin ;
En Moscou's stratennet
De webbe door die spin geweven.
Zij heeft dit werk, haar tijd en vlijt gegeven,
En ver de perken uitgezet.

Het Kremlin
Is de spin ;
Zij zag der vlammen gloed
Eens 't werk van eeuwen woest vernielen,
Maar ook hoe haar belagers nedervielen,
Zij was gewroken, en greep moed.

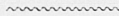
Het Kremlin
 Is de spin ;
 Haar vonklend starend oog
 Zag vorschend uit naar alle zijden,
 Wee! wie het wagen dorst haar te bestrijden,
 Haar spottend tergde, of haar bedroog! —

Het Kremlin
 Is de spin ;
 En in haar huisde een geest
 Bezwangerd met verovringsplannen ,
 Zij heulde eeuw uit eeuw in met de tyrannen ,
 Door 't volk in wijden kring gevreesd.

Het Kremlin
 Is de spin ;
 Verstijfde ze ook van schrik ,
 Bij 't schoone woord van Alexander :
 „ Dat in mijn rijk lijfeigenschap verander ,
 „ De revolutieman — *ben ik!* ”

Het Kremlin
Zij de spin ;
En Moscou's stratennet
Het sieraad van oud Ruslands steden ,
Zie! nu de vrijheid daagt na 't droef verleden,
Nu wordt de kroon op 't werk gezet.

QUICKBORN.

1.

MIJNE MOEDERTAAL.

Mijn moedertaal, wat klinkt gij schoon,
Hoe diep treft gij mijn hart.
O! bij uw lieven, zachten toon,
Gevoel ik troost in smart.

Met liefdesband omwindt gij mij,
(Een zachte moederarm)
Gij streelt mijn oor, gij maakt mij blij,
Dan klopt mij 't hart zoo warm.

Als ik u hoor, ben ik nog kind
En 'k smaak nog kindervreugd.
Uw adem blijft de lentewind,
Die 't krank gemoed verheugt.

Grootvader zei: „mijn jongen, zie!
„Vouw zoo de handen zaam!”
Toen zonk ik neder aan zijn knie,
'k Aanbad des Heeren naam.

En 'k merkte 't wel, dat werd verhoord,
Al sprak ik nog zoo zacht;
't Was of het stil gesproken woord
Mij vrede in 't harte bragt.

Mijn moedertaal zoo rond en regt,
Als 'k op uw toon maar let,
Dan klinkt, als 't hart: „Mijn Vader!” zegt,
Dit woord als een gebed.

Geen voglenzang, geen orgeltoon,
Die zoo mijn hart bewoog;
Uw klank lokt door 't eenvoudig schoon,
De tranen mij in 't oog.

2.

AVOND-VREDE.

De wereld om mij henen
Schijnt als in slaap gesust,
Men hoort niet lagchen, weenen,
't Is rondom stilte en rust.

Soms ritselen de sprietjes,
Bij 't zuchtje van den wind,
Dat zijn de wiegelièdjes,
Waar 't schaapje rust bij vindt.

Het dorpje ligt in 't duister,
't Is nevel wat men ziet;
Soms hoort men zacht gefluister,
Maar menschen merkt men niet.

Het rund slaapt in de weide,
Het wild slaapt aan mijn voet;
't Is stil, als op de heide,
Wat is die slum'ring zoet!

O, dat is hemelvrede!
Nu zwijgt ook smaad en spot;
Thans rijz' de stille bede, —
„Verhoor mij, goede God!” —

3.

REGENLIEDJE.

Regen, regen, ruisch!
Wij zitten vredig 't huis!
Het vogeltje rust op den tak,
De koeijen schuilen onder 't dak,
Regen, regen ruisch!
Wij zitten vredig 't huis!

Regen, regen stroom!
Het geur' uit struik en boom!
Het bloempje buigt zijn kelkje neêr,
Het blaadje licht en blinkt niet meer,
Regen, regen stroom!
Het geur' uit struik en boom!

Regen, regen suis!
In stralen over 't huis!
Een rijke stroom voor veld en gaard,
Verkwikking voor de smachtende aard,
    Regen, regen suis!
    In stralen over 't huis!

Regen, regen rol!
En maak de greppels vol!
Laat dan de wolken verder gaan,
De zon weêr klaar aan 't luchtruim staan;
    Regen, regen rol!
    En maak de greppels vol!

4.

ZONDAGS-RUST.

De rust trekt om door huis en stal,
    Waar kan het kalmer zijn?
De schaduw glijdt langs schuur en deel,
    't Is buiten zonneschijn.

Dàar is de plaats van stil geluk;
    Daar zit een jonge vrouw.
Zij heeft een zuigling aan haar borst;
    Zoet beeld van liefde en trouw!

Geen wolkjes aan de blauwe lucht,
    Geen wolkjes op 't gelaat;
Geen klank, dan gindsche kerkkloksteen,
    Die 't uur der ruste slaat. —

5.

HET PLAATSJE MIJNER JEUGD.

Dat paadje langs de beukenheg,
Wel, dat was wondermooi!
'k Was altijd 's morgens vroeg op weg,
En rolde in dauw en hooi.

Daar speelde ik vaak in 't schemeruur
Met kiezels en met zand,
Grootvader haalde me op den duur,
En hield mij aan de hand.

Hoe wenschte ik dan zóó groot te zijn,
Om over 't hek te zien!

Grootvader zei: heb maar geen pijn,
"t Zal gaauw genoeg geschiên."

Het kwam zoo ver, ik zag den tooi
Van 's wereld wonderboom.
Toch vond ik hem niet half zoo mooi
Als in mijn' kinderdroom.

6.

MIJN ANNA.

Mijn ANNA is mijn kostlijkst goed,
Zoo bloeiend als een roos;
Zij heeft een hart vol liefde en moed;
Mijn' ANNA is als melk en bloed,
Zoo zacht, zoo goed altoos.

Een ander roem zijn kostbaar pand,
Zijn' bloementuin, of gaard;
Een ander roem op bunders land,
Of boge op adel, rang en stand,
Maar, wat is ANNA waard?

Zij is mijn roem, zij mint mij teer,
'k Ben zalig aan haar zij.

De rozen — ach! verwelken weêr,
De stormwind werpt de vruchten neêr.
Mijn' ANNA blijft mij bij.

Met ANNA vrees ik nood noch smart,
Voor ontrouw is geen nood.
Mijn ANNA bloeit steeds in mijn hart,
Een bloempje, dat de stormen tart,
Tot aan den kalmen dood.

7.

GROOTMOEDER.

Grootmoeder zit in d' armstoel,
Zij leest den bijbel, stil!
Hoe of die vriendlijke oude
Nog altijd lezen wil!

Zij heeft haar bril gekregen,
Maar kijkt haar oogen blind.
Zij is zoo kalm, zoo rustig,
Tevreden als een kind.

Wat is zij heden morgen
In 't bijbelwoord verdiept!
Zij hoort niets van den grendel,
Noch hoe het schuifraam piept.

Zij merkt niet dat de kater
Zich op haar linnen wiegt,
Dat de kanarievogel,
Haar op den schouder vliegt.

Wat schijnt de zon weer vriendlijk!
Zij kleurt haar wang nog rood.
Maar hemel! — Wat, wat zie ik?
De goede vrouw — *is dood!*

8.

UIT DE HISTORIE.

Graaf Rudolf van den Böklenburg.

(In het jaar 1145.)

„Rijs op, heer Graaf van Bökkenburg! de landman brengt zijn kooru;
„Rijs op, heer Graaf! ontvang den cijns, de wachter blaas den hoorn.
„De landman meende een heer te zijn, maar dit bekwam hem slecht;
„Nu komt hij als een lastdier aan, de landman is uw knecht.”

Vrouw Walborg zat in 't zijden kleed, de borst met goud omboord,
De landman sleept zijn kostbre vracht door slik en modder voort.
Zoo kwamen daar de wagens aan, hoog opgetast met kooru,
Het graaflijk paar zag trots ter neêr, de wachter blies den hoorn.

„Welaan, heer Graaf! ontsluit de poort, de valbrug neêrgehaald!
„De landman buigt zich onder 't juk, de schuld wordt afbetaald.”

Nu lacht de Graaf toch in zijn' baard, zijn vrouw plooit ook haar mond,
Zij rijzen op, en dalen af, en zien regt fier in 't rond.

Daar gaat de zware valbrug neer, de wagens rijden voort,
De voerlui rijden rustig door, de laatste sluit de poort.
Hij sluit de poort, en roept nu luid: „de landman is geen slaaf!
„Strek uit uw hand, maak los den band, bedenkt u ras, heer Graaf!”

Nu wordt het echtbaar bleek van schrik en wit gelijk de wand,
Er springt uit iedren zak een man, het wapen in de hand.
„Welnu, heer Graaf! ontvang den eijs, de zakken zijn gevuld!
„Zoo lost de landman bij zijn' heer een' ongeregte schuld.”

9.

Graaf Geert in Oldenwörden.

(In het jaar 1319.)

Graaf GEERT, Graaf GEERT de Grootte, steekt trotsch de vanen op,
 En voert in Oldenwörden den schrik en angst ten top.
 Hij jaagt hen uit de huizen, de boeren met hun vee;
 Hij sleept 't geld de woning uit, en werpt het vuur in steê.
 Zij vlugten en zij loopen, van 't erf met vrouw en kind,
 Zij vlieden naar hun tempel, half naakt door weêr en wind.
 Daar komt Graaf GEERT de Grootte, met trommel en met vaan,
 En plaatst daar boven 't kerkje, den vuur'gen rooden haan!
 „Laat (zegt hij) allen braden, in 't woedend vlammen-graf!”
 Reeds daalt, als gloênde regen, het lood van boven af.
 „Heer Graaf! ach, heb erbarmen! in dezen bittren nood!”
 Het druppelt door de scheuren, het ijzer wordt al rood.
 „Heer Graaf, erbarm u onzer, God schenkt u zegen weêr!”
 't Gloeiend lood drupt zengend op vrouw en kinderen neêr.
 „Zoo hebt gij geen ontferming in jammer en in nood?”
 „Komt, makkers! grijpt het ijzer, en slaat den booswicht dood!”
 De wanhoop gaf hun krachten, geen krijgsman bleef er staan.
 Wat kwam Graaf GEERT de Grootte beschaamd in Holstein aan!!

10.

DE KRABBENVROUW.

Krabben! Krabben!

Wat slaapt dat steêvolk ongehoord!

De winkels zijn nog digt;

Wij moeten eerder op en voort,

Wij hebben 't niet zoo ligt.

Ik kom al van het koele strand,

En draag mijn koopwaar rond;

Hier slaapt men naar den steedschen trant,

Den ganschen morgenstond.

Krabben! Krabben!

Daar zie 'k er een aan 't pompen gaan;

Ko—op! Krabben, lieve kind!

Dan is mijn werk gauw afgedaan,

Kijk! of gij betre vindt!

Koop uit mijn mand, zoo goed gevuld,

't Is frissche, lekkere waar!

Zeekreeften? — Kind heb toch geduld,
 't Is nog te vroeg in 't jaar.

Krabben! Krabben!

Daar zag ik laatst die juffer weêr,
 Een rijke schoone, hoor!
 Haar houding was zoo slank en teêr,
 Zij deed zich keurig voor.
 Wij moeten altijd barvoets gaan,
 Van 't kille strand naar stad,
 En heeft men zout op 't brood gedaan,
 Men heeft al veel gehad.

Krabben! Krabben!

Wat is die markt toch ruim en schoon!
 Een lust om aan te zien!
 Die boomen, met hun bladerkroon,
 Staan ginds als rijke liên.
 Daar staat een bank naast iedre deur;
 Wat zijn die ruiten licht!
 Nu, kijkjes hier te kust en keur —
 Wel! wat een mooi gezigt!

Krabben! Krabben!

Och! kon ik hier eens zondags zijn,
 Mijn hart zwol op van vreugd!
 Dan keek ik achter 't breed gordijn,
 Naar 't spelen van de jeugd,
 Naar al 't gerij langs markt en straat,
 Naar al dien zondags-tooi!
 Dat joelt, en rijdt, en loopt, en praat —
 Och! wat is alles mooi!

Krabben! Krabben!

Maar foei, wat staat daar achter 't glas?
 Een doodsbleek, ak'lig man!
 'k Wou, dat 'k de markt al over was,
 Daar schrik ik waarlijk van.
 Neen, liever frisch, met roggebrood,
 Dan rijk, maar krank, in stad.
 'k Ben dankbaar voor 't geen God mij bood;
 Dat niemand 't slechter had!

11.

HET VISSCHERS-NET.

Mooi ELSJE zat bij d' onderdeur ,
Bij d' onderdeur ,
Een visscher sloop op zij ;
„k Zie ELSJE ! dat je kousen breit ,
„ Wel lieve meid !
„ Die brei je vast voor mij ?”

„ Neen , hoor ! die zijn voor broertje , man !
„ Voor broertje , man !
„ Zijn schip gaat gaauw weer heen .
„ Maar jij breit netten fiks en wijd ,
„ Zoo fiks en wijd ,
„ Brei kousen , naar je been !””

„Ja, ELSJE! 'k brei mijn netten goed,

„Mijn netten goed,

„Voor 't domme visschenheir,

„Maar jij brei kousen net en fijn,

„Zoo net en fijn,

„Dat leer ik nimmer meer!”

„En ELSJE! als jij kousen brei,

„Wel lieve meid!

„Dan brei je die zoo dicht,

„Dat jij daarmee de visschers vangt,

„De visschers vangt,

„Zelfs met het stuurst gezig!”

12.

DE HARPSPEELSTER.

Eens was ik jong en schoon,
Verwelkt is nu die kroon.
Mij bloeiden rozen op de wang,
Ik droeg mijn lokken zwaar en lang.
Toen was ik jong en schoon,
Verwelkt is nu die kroon.

Ik zong voor groot en klein,
Van liefde en vreugd alleen,
En als ik zong op zachten toon,
Dan sprak men soms: "Wat is zij schoon!"
Ik zong voor groot en klein,
Van liefde en vreugd alleen.

Ik dacht aan zorg noch nood,
Ik dacht niet aan den dood.
Van markt tot markt, van huis tot huis,
Zong ik mijn lied bij 't feestgedruisch,
Ik dacht aan zorg noch nood,
Ik dacht niet aan den dood.

Ik zing nog immer voort,
'k Sleep mij van oord tot oord;
En zing ik 't lied der vrolijkheid,
Wie vraagt er of mijn hart ook schreit?
Ik zing helaas! maar voort,
Een traan in 't harp-accoord.

13.

ROMMELKAMER.

Inleiding op de schetsen uit het Armenhuis.

Ligt hebt gij een vertrek in huis,
Dat speelplaats werd voor rat en muis;
Een hoek vaak donker, dompig, oud,
Met schoorsteen, al zijn leven koud.
Daar loert de spin op gragen buit,
En komen ook hare eijeren uit;
De houtworm zit er steeds te knagen,
De vliegen hangen in de ragen;
Daar vindt men bouten zonder kop,
Gebroken spul, onthoofde pop,

Geschonden goed (door ruk en stoot)
En Grootvaârs stoel met lossen poot,
Genoeg, zoôn oude-rommelhoek,
Waar ieder vrij naar 't nieuwe zoek,
Waar niemands aandacht wordt geboeid,
En daar alleen de schimmel groeit.
Daar schijnt geen zon, daar licht geen maan,
't Verouderd meubel mag er staan,
Maar 't wordt bezocht door kat noch hond,
De mot alleen dwaalt dáár in 't rond.
Die plaats wordt zelden schoongemaakt,
Want *d' oude tijd* zit daar en waakt,
Van wien ook zelfs de knapste heeren.
Geloof mij, heel wat kunnen leeren.

14

TOEN IK WEG GING.

Gij leiddet mij tot op den berg,
't Vaarwel! klonk uit uw mond;
De tranen sprongen in mijn oog,
Toen ik daar eenzaam stond.

Ik zag het gloeiend avondrood,
En bleef nog weenend staan;
Ik zag weêr naar dien smallen weg;
'k Zag u al verder gaan.

Daar lag het dal; ik zag de kerk,
Waarop het zonlicht scheen.

Toen daalde ik stil het bergpad af
En bleef voorts gansch alléén.

God weet, hoe vaak ik na dien stond
Aan 't uur van afscheid dacht.
Mijn hart bleef altijd op dien berg,
Waar 't dal zoo vriendlijk lacht.

DE SCHILDWACHT.

Daar staat een schildwacht eenzaam op de heide:

Hem riep de ontbreidelde oorlog in 't geweer.

Hij is alléén met God en zijn gedachte,

Hij wandelt in het maanlicht op en neêr.

De heide ligt daar kalm, en breed, en rustig,

En ver, zoo ver 't geoefendst oog ook ziet,

Breidt zij zich uit, al verder in de raimte,

Zij geeft een breed, schier eindeloos verschiep.

De zon, de dauw, de nevlige avondtinten,

't Loopt al door een, 't is doodsche stilte en vree,

De heide, die zich uitbreidt aan zijn voeten,

Is zachtkens golvend, als een kalme zee.

Daar staat hij, als een paal in d' aard gezet ;
 (Het maanlicht schittert op zijn bajonet),
 Hij laat zijn' blik langs heel de heide dwalen,
 Van punt tot punt, zoo ver hij 't oog kan slaan.
 Zijn geest dringt verder in den nacht en neven,
 Zoo komt hij dra (waar slechts gedachten gaan),
 Tot aan het huis, daar bij de pastorie,
 ('t Is van den watermolen, maar een stap of drie),
 Daar gaat hij langs de weide, langs de beek
 Tot aan het hek, den ingang van de kluis; . . . .
 Nu buigt hij 't hoofd, en fluistert zacht: „ons huis!”

Hij loopt op nieuw al langzaam heen en weer.
 Wat zal men doen? Gedachten blijven dwalen,
 Wie kan heur vlugt in snelheid achterhalen?
 De schildwacht niet, alléén met zijn geweer.
 Hij vliegt naar de oude buurt op geestesvleuglen,
 Van huis tot huis. O! Zie hoe snel hij zweeft;
 Juist als de duiven, die hij zelf mogt voeden,
 Aan wie hij nog haar oude namen geeft.

Vaak volgde hij , aan grootvaars knie gebogen ,
Daar , aan den voet van d' ouden eikenboom ,
Die duiven-vlugt , met vurig starende oogen ,
Zij vlogen hoog , zoo hoog als in zijn' droom.
Toen was het schoon , en alles was zoo vredig ,
Toen wekte hem 't kanonschot 's morgens niet.
Hij ging eerst naar zijn' oom , dan naar den molen ;
Van huis tot huis , juist als hij 't nu weêr ziet.
Sinds leerde hij te leven , en zag 't sterven :
Hij weet thans goed , hoe kort het leven is.
De stervling komt en gaat als heidebloemen ,
Ontplood , vertreden in de wildernis.
Zij bloeijen niet , als men ze soms verplant ,
Zij bloeijen kort in eigen vaderland.
Hij beurt het hoofd weêr op en wandelt voort.
Wie komt met hoed en stok daar door de heide !
Wee ! Had hij van die zij 't gerucht gehoord !
Nu staat hij , en ziet om ; men komt al nader !
't Schijnt nog een krachtig man , maar mat en moe.
Wat zoekt hij in den nacht wel op de heide ?
Hij weet het niet maar roept den vreemding toe :

„Werda!” — „Mijn HENDRIK!” luidt het, en: „mijn
(vader?”

Zie! kostte 't ook een' kogel, ook het leven,
 Zij liggen borst aan borst, en weg — 't geweer.
 Den grijsaard is de hoed van 't hoofd gegleden,
 Het maanlicht straalt op zijnen schedel neer.
 Nog blinken enkele zilvergrauwe haren,
 En 't voorhoofd toont de rimpels van den tijd.
 Och! in die vriendlijke oogen blinken tranen: —
 „God lof! gij leeft! nu is mijn hart verblijd!”
 En HENDRIK diep ontroerd, kan naauwlijks spreken:
 „Wat zou de band der ouderliefde breken?”

16.

OORLOG.

Weet gij wat oorlog is?

'k Zal 't u verhalen.

Gij hebt gehoord hoe Spanjaards krijgsliên moorden :
 Zij mengen gif in spijsen en in drank ,
 En eten meê , om zamen straks te sterven.
 Bah! dat vergif, dat veinzen en verraden,
 Is 't regte niet. Bij God! dat is geen krijg!
 Ik wil alléén van wakkre strijders hooren,
 Als leeuwen vechtend op het bloedig veld.
 Wij menschen zijn geen adders en geen slangen,
 Wij hebben bloed en ook een weinig gal.
 Maar kookt er, bruist het somtijds ook in de adren,
 Geen sluipmoord kleef toch aan eens menschen ziel.

't Is niet gering, om hier den strijd te wagen.
 Wij hebben 't leven lief, en dan — de dood!
 (De dood is bitter, zegt het bijbelwoord)
 Geen krijgsheir dan ter slagbank voortgedreven,
 Maar voor het regt zij lijf en bloed gegeven,
 De lafaard keêr, wij gaan in Gods naam voort. —

Ha! toen daar de eerste kogel aan kwam snellen!
 Langs de chaussée, als langs een kegelbaan.
 Een bliksemstraal! — daar komt hij! zie, hij komt!
 Hij valt en springt weêr op, en valt en springt alweder,
 Gelijk een reiger doet, voor hij zijn vlugt begint.
 Wij dringen allen door den schrik op zij,
 't Is doodsche stilte in heel de breede rij.
 't Wordt later anders; 't is, als hoorde 't zoo.
 Men ziet ze komen, wendt het hoofd ter zijde,
 En ziet nog eens, op wien het was gemunt,
 Wie daar blijft liggen, en wij trekken verder.
 Maar 't ergst van alles is 't gejammer en 't geschrei
 Van mensch en dier. 't Kommando dreunt er door,
 En 't «voorwaarts» dringt den strijders in het oor.

Wij hadden toen een kleinen grijzen man
 Tot kommandant, zeer mager en zeer bleek ;
 Zijn aangezicht leek veel op engelsch leder ,
 Ook had hij valsche tanden in den mond.
 Maar och ! Hij had een stem om van te beven ;
 Het klonk zoo hol, zoo aklig in ons oor.
 Hoort ! Hoort ! daar commandeert hij langs de rijën :
 „Quarré !” — en wij, wij dringen ons te zaam ,
 Van wal tot wal de schoud'ren dicht bijeen,
 De bajonnetten schittren langs de rij ;
 „Houd stand ! (zoo roept hij ziet, daar komen zij !”

Zij kwamen — hemel ! neen, 'k zal 't nooit vergeten ,
 Een woest rumoer, gedreun van paardenhoeven ,
 Het knettren van 't geweer als d' onweêrslag.
 Maar onze grijze schreeuwt door alles henen ,
 Als bomde een stormklok : „ Jongens, staat ! houdt
 Alarm, rumoer, getier aan alle zijden ! (stand !”
 En toch (als waren we in een kerkgebouw bijeen)
 Zoo voer de stilte soms , door al de rijën heen. —
 Daar bruist het langs den heirweg als een vloed.

't Zijn paarden, menschen, sabels, bajonnetten,
 't Woelt al dooreen als golven aan het strand;
 Woest krijgsgeschrei, en wolken stuivend zand.
 De paarden rennen, en de menschen dwarlen,
 Als bij een storm de bonte kraaijenvlugt.
 Het arme volk! — Daar dreunt 't kommando:
 „Vuur!” En ach! zij vallen neder:
 Nooit ziet ons oog die trouwe broeders weder.

Gelijk de wind het stroo van de akkers veegt,
 Zoo heeft het lood de krijgslieën weggenomen.
 Daar liggen zij. En „voorwaarts!” dreunt het weer,
 En in den stormpas voort, door dik en dun,
 Door stof en hitte: — hitte is nog het ergst,
 Als men van dorst schier niet meer denken kan.
 Men stapt al verder, droomt met wakende oogen,
 Men ziet in zijn verbeelding 't water staan:
 Hier ruischt een beek, gindsch klept een watermolen,
 Daar biedt een kind een' frisschen dronk u aan.
 Gij grijpt er naar, toch weet ge, — 't is een droom!
 Loom wordt de tred; het duizelt in het hoofd:

Gij moet u sterken, en gij wilt gaan spreken.
Hoe wonderlijk! het woord stukt in de keel.
Gij zegt: „wat hitte!” — en is 't ook al niet veel,
't Is dof en aklig wat u dringt in de ooren,
Een graftoon, dien gij uit uw mond moet hooren.
't Is alles droog, en stijf, en stram als leder:
Daar dringt een van de makkers uit de rij
Met rollend oog, hij keert en wendt zich weder,
Hij balt de vuist, en zinkt daar aan uw zij.
God lof! dáár! dáár is water, in de weide:
Daar is een kolk! Wij dringen naar den kant.
't Is drinken of verdrinken, wat kan 't schelen,
Als 't al daar binnen gloeit, en hijgt, en brandt?

Zoo gaat het in den krijg, bij 't ooreloogen:
't Is honger, dorst en dood, bij 't krijgsgedruisch,
Maar als wij 't regt van 't vaderland beoogen,
„De vaan ontplooid! de lafaards blijven t'huis!”

17.

DE JONGE WEDUWE.

Als 't wolkgevaarte 's avonds jaagt,
Dan droom ik me aan uw zij;
Zoo trok het leger ook daarheen,
En gij — gij waart er bij!

Als 't woud zijn dorre bladren strooit,
Dan droom ik me aan uw zij;
Zoo viel er menig brave borst,
En gij — waart ook daarbij!

Dan staar ik droevig voor mij heen,
En droom ik me aan uw zij;
Ik eet alleen mijn avondbrood,
Maar gij — zijt niet daarbij!

AAN ZWITSERLAND.

O, land der Gletschers! land der bergen!
O, onvolprezen Zwitserland!
Zoudt gij mijn' luit een lofied vergen,
Zij viel dra uit de ontroerde hand.
Als ge uw lawinen neêr doet dalen,
Uw' kruin in zonnegloed laat stralen,
Voelt elk de magtloosheid der taal.
Een tempel zijt gij, vol altaren,
Uw' bergen zijn de kroonpilaren,
Uw' sneeuwkruin is er de offerschaal!

Maar kan geen mensch het schoon verkonden,
Dat gij in uwen kreits besluit,
Al leeft uw naam in duizend monden,
Al roept Euroop uw glorie uit,

Toch hebt gij in uw Alpendreven
Een' schoone reisles neêrgeschreven,
Wel waardig, dat haar 't hart bewaart.
Ja! waar uw pracht ons doet verstommen,
Daar roept gij in uw heiligdommen,
Ons stil gemoed ter bedevaart!

Trotsch heft gij voor het oog der volken,
Uw breede toppen naar omhoog.
Gij weeft uw gordel uit de wolken,
Uw' sneeuwkruijn zoekt den hemelboog.
Gij blijft de zon in 't aanzigt staren,
De aard schijnt ten hemel op te varen,
Maar, 't is begoochling, die ge ons boodt.
Slechts sneeuw en ijs en gure winden,
Doet ge op uw hoogste toppen vinden,
Toefde ik er lang, ik vond den dood.

Doch, lieflijk is het in uw dalen,
Waar alles ademt, alles bloeit;

Waar 't koestrend licht der zonnestrallen
Door kleurschakeering de aandacht boeit.
Betooverende lustwaranden!
Gij strooit het ooft met volle handen,
En prachtig golft uw halmenzee.
Daar drupt met elken voetstap zegen,
Gij zendt mij de avondkoelte tegen,
En geeft haar nog uw geuren meê.

Neen! 't ligt niet in het ijdel pogen,
Niet in des menschen trotschen waan,
Of hij het meeste zou vermogen,
Die ook het hoogste meent te staan.
De nedrigheid geeft levenskrachten,
Van haar blijft de aarde heil verwachten,
Zij maakt de menschen waarlijk groot.
De sneeuwtop weeft slechts ijsfestoenen,
Maar 't lagchend dal zal bloeijen, groenen,
Hier is het leven, dáár de dood.

Twee proeven uit de litteratuur der Woestijprediking.

I.

LUBAC VOOR ZIJN' REGTER.

(*De Regter.*)

„Gij durft u herder heeten,

„En hebt dat ambt vervuld?

„Zoo draagt gij dan die keten

„Alleen door eigen schuld.

„Of, zoudt gij ligt begeeren,

„Om zonder magtiging

„Het volk te mogen leeren,

„Door uwe prediking?

„De koning heeft gesproken,

„Tot heel zijn rijksg gebied:

„Het loutringsvuur ontstoken,

„Hervormden duld ik niet”....

„Maar gij hebt snood vergeten
 „Wat u, uw vorst verbood;
 „En nu, nu moet gij 't weten,
 „Mijn regtspraak is: — „uw dood!”

(*De Gevangene.*)

Toen sprak LUBAC deez' woorden:
 (En waardig was zijn woord)
 „Heeft men in Frankrijks oorden,
 „Mijn' prediking gehoord,
 „Ook de eerste bloed-getuigen
 „Verzwegen 't heilwoord niet;
 „Zij wilden 't hoofd niet buigen
 „In CESARS rijksgebied.

„Geen oproer mag het heeten,
 „Als 't hart, voor God ontgloeid,
 „In reinheid van geweten,
 „Door 't Woord, de hoorders boeit.
 „Of, wordt in deze staten
 „De gruwelleer geleerd:

„Men moet zijn' God verlaten,
 „Dan wordt de vorst geëerd?”

„Indien ik naar uw wetten,
 „Het leven heb verbeurd,
 „God zal op 't vonnis letten,
 „Hij — die mijn regters keurt.
 „Naar Hem verlangt mijn harte,
 „Op Hem is al mijn hoop,
 „Door Hem, bevrijd van smarte,
 „Voleindig ik mijn' loop.

„Neen! niemand kan mij schaden;
 „Die 't al bestuurt is God!
 „Zijn hand omvat de draden,
 „Hij, Hij regeert mijn lot.
 „Niets kan mijn rust verstooren,
 „Geen' wraakzucht die mij leidt,
 „Ik kan uw vonnis hooren, —
 „Ik ben ter dood bereid.”

2.

DE LEERAAR TER STRAFPLAATS.

„Ik ben niet te beklagen,
„Benijdt veeleer mijn lot
„Ik vrees niet voor de slagen,
„Mijn herder is mijn God.
„Dit is mijn kracht, mijn wapen,
„Wat vreeze ik dan nog meer?
„De Herder leidt zijn schapen:
„Mijn herder, is de Heer.”

„Grijp moed, grijp moed, mijn harte!
„Versterk u in Gods kracht,
„k Veracht de pijn, de smarte,
„Den doodstrijd, die mij wacht.

„Grijp moed, den trap bestegen,
 „Met kalme rust in 't oog;
 „Want zie! die bange wegen,
 „Zij leiden naar omhoog!”

Men voert hem langs de straten,
 Omstuwd aan alle zij
 Door dienaars en soldaten,
 Een breede knechtenrij.
 't Gerommel van de trommen
 Dreunt voort langs markt en straat,
 Dit moet hem doen verstommen,
 Die daar ter strafplaats gaat.

Maar ziet! bij 't hout gekomen,
 Daar valt hij biddend neer.
 De martlaar (roem der vromen)
 Vraagt hulpe van den Heer.
 Hij rijst! Hij doet de stappen
 Met onverschrokken moed.

Zijn ziel vliegt langs die trappen,
Gods Englen te gemoet!

Zóó heerlijk was het sterven
Des herders, teér bemind.
Maar 't heil zou hij verwerven,
Dat men hier boven vindt.
Haast zou men 't lot benijden,
Zoo roemrijk en zoo schoon,
Dat langs dien weg van lijden,
Getuigt van zulk een kroon.

Staakt Broeders! dan het klagen,
Ei! zucht en weent niet meer!
Hij zal uw' traan niet vragen,
Hij leeft reeds bij zijn' Heer.
Geen vijand kan hem schaden,
Gevaren vreest hij niet,
En op de hemelpaden
Ontmoet hem geen verdriet!

Maar, dat wij hem gedenken
En treden in zijn spoor!
Hij blijft ons allen wenken,
Hij ging ons moedig voor.
En zoo 't Gods wil mogt wezen,
Dat ons zijn lot verbeid',
Laat ons (als hij) niet vreezen,
Het voert tot zaligheid!

DE KATAKOMBEN TE ROME.

Hoe somber is uw plaats, gewijde stad der dooden!
De duisternis bedekt uw pracht.
Toch waart gij toevlugtsoord, in duizend bange nooden,
Een vrijstad in den lijdensnacht. —
Uw woningen zijn naauw, verweerde Katakomben!
Maar ook, uw burger eischt niet veel;
Uw pad leidt naar het graf, uw kameren zijn tomben,
Een kerkhof is uw groot geheel. —
Gij bergt het overschot der christen-martelaren,
Hun naam hebt gij in steen gegrift,
Gij blijft zoo roerend schoon dat sterven ons verklaren,
In zinnebeeld en teekenschrift. —
O! als het woest geweld, onzinnig en verbolgen,
Het zwaard straks doopte in menschenbloed,

Als 't wachtwoord weder klonk, om christnen te vervolgen,

Dan greep men bij uw graven moed.

Daar daalt de schare neêr, in 't eenzaam plegtig duister;

Men steekt ontroerd de grafflamp aan,

De smart verscheurt de ziel, toch klaagt zij niet, neen luister!

Men heft er zegepsalmen aan.

Dáár wordt de kelk gevuld, dáár wordt het brood gebroken,

Dáár viert men 's Heeren avondmaal,

En in de ziele wordt de lichtgloed weêr ontstoken,

Men vreest voor kerker, vuur noch staal.

Gij rukt o stad des doods! aan volgende geslachten

Den blinddoek af, van 't zelfbedrog!

Hoe ook het ongelooft de ziele doe versmachten

Uw koude steenen spreken nog.

Uw woord (der eeuwen stem) komt ons in d' ooren dringen:

(Blijv' niemand voor dat woord meer doof!)

„Slechts hij kan magt en kracht en doodsgeweld bedwingen,

„Hij slechts met dankend hart het blij triomfied zingen,

„Die nimmer wankelt in 't geloof!”

N A P E L S.

Zijt gij een plek, uit den hemel gedaald?
Leenden u de engelen kleuren en verwen?
Daalden zij neêr om een oord te beschermen,
Kwistig met rijkdom en luister bestraald?

Zijt gij een parel, geworpen op 't strand,
Waar de cypressen en palmboomen groenen,
Bloesems ontluiken van geur'ge citroenen,
Waar ook d' oranje en granaat werd geplant?

Rein is uw hemel en zuiver uw lucht,
Heerlijk is 't zeevlak waarin ge u moogt spiegelen,
Blaauw zijn de golfjes die spelende wiegelen,
't Koeltje zelfs geurt, uit uw boschjes ontvlugt!

Noemt niet deez' aard, u haar sieraad en kroon?
 Mogt ge niet de edelste lofspraak verwerven?
 U, slechts te zien, en dan rustig te sterven, (*)
 Vol van uw luister, vervuld met uw schoon?

Maar met wat schitterenden glans overlaân,
 Zie 'k niet daar regts uw Vesuvius rooken?
 Blijft ook daar links niet uw zwavelgrot koken?
 Schuilt in uw bodem geen woeste Vulkaan?

Ach! wat verkondigt uw Lava aan de aard?
 Wat blijft ons uw Solfatara getuigen?
 Dwazen! die zich voor de orakeltaal buigen:
 „'t Eden hervonden, het raadsel verklaard!”

Napels! wat schoons gij mijn blikken ook boodt,
 Ben ik ook magtloos uw glans te bezingen,
 Toch blijft uw pracht mij den klaagtoon ontwingen:
 „Eén schrede ook slechts, tusschen u en den dood!”

(*) „Vedi Napoli, e poi muori!”

IJDELE VREUGDE.

Och! de wijzen wisten 't wel:
IJD'le vreugd is kinderspel,
Welk genot gij ook moogt kiezen,
Weldra zal 't zijn geur verliezen;
Want de vreugd vangt nauwlijks aan,
Of 't genot is reeds vergaan.

Ziet, de wereld schijnt zoo mild,
En haar waar is zoo gewild,
Maar haar spreuk is steeds gebleven:
Veel beloven, weinig geven.
Bloemen toont zij in 't verschiet,
Van de doornen spreekt zij niet.

Ijd'le vreugd is kinderspel,
 Ze is gelijk een waterbel,
 Door het glinstrend licht beschenen,
 Maar te spoedig weêr verdwenen.
 Door het koeltje eerst opgebeurd,
 Door den togtwind straks verscheurd.

Luchtig zweeft de zeepbel voort,
 't Oog wordt door den glans bekoord.
 Spiegkend beeld, vol kleur en stralen!
 Hoe! gaat ge eensklaps nederdalen?
 Ach! de zeepbel lost zich op,
 In een zilten waterdrop.

Waarlijk, de ijd'le vreugd der aard
 Is meest even weinig waard.
 't Zinlijk spel mag 't oog verbazen
 Bij den glans der spiegelglazen,
 't Lichtbeeld blinke wonderschoon
 Bij de kristallijnen kroon;

Maar 't genot, het wulpsche spel,
Blijkt een looze waterbel.
Over de ijd'le vreugd van 't leven,
Komt de kille nachtwind zweven.
En is de ijd'le vreugd vergaan,
't Eind van alles wordt — een traan.

P A R I J S.

Parijs, Parijs! gij stad der weelde,
Verschijnt gij eind'lijk voor mijn oog?
(De stad, die menig drama speelde,
Dat eensklaps gansch Euroop bewoog!)
Gij zijt omzoomd door heuvelklingen,
Die u met lagchend groen omringen,
Wat is die aanblik nieuw en schoon!
Gij kust de frissche Seineboorden,
Die vaak 't kanongebulder hoorden,
Ten val of steun van Frankrijks troon!

Ik heb gewandeld langs uw pleinen;
Ik heb uw straten-net bezocht,
Dat uitgestrekt in breede lijnen,
En kronkelend bij bogt op bogt,

Zich uitspant voor mijn' starende oogen ;
 Tropheën , die uw' roem verhoogden ,
     Verheffen haar metalen kruin ,
 En 'k blijf verbaasd de rij aanschouwen ,
 Dier eeuwenoude praalgebouwen ,
     Die kunstkolossen van arduin .

Ik zag uw wijdberoemde zalen ,
     Die , rijk versierd met kostbaar doek ,
 Ons Frankrijks heerlijkheid verhalen ,
     Ons dringen tot herhaald bezoek .
 En wie kan mij de schatten noemen ,
 Waarop , Parijs ! ge u moogt beroemen ,
     In Louvre's galerij bewaard ?
 Waar 't oog vermoeid van 't eind'loos staren ,
 Het west en 't oosten , 't werk van jaren ,
     In bonte pracht ziet zaâmvergaard ?

Maar uit uw' Elyseesche velden ,
     Waar langs de frissche Seine stroomt ,

Kwam ons de Faam een' tijding melden,
 Die nooit een stervling had gedroomd: (*)
 Dat in de stad der barrikaden,
 De wereld hare puiksieraden,
 In rijken tooi te zamen las;
 Dat daar een strijdperk was ontsloten,
 Doch dat de leus der strijdgenooten,
 Slechts kunst, en smaak, en vinding was.

Straks op'nen zich de wijde deuren;
 En uit het groote voorportaal
 Zie ik een tooverrijk van kleuren,
 Langs ranke zuilen van metaal.
 Hier schittren Frankrijks diamanten,
 En ginds en ver, naar alle kanten,
 Staar ik verwonderd op het schoon'.
 Een breede rij van vlagguirlanden
 Vermelden steden, volken, landen,
 Als medestrijders om de kroon.

(*) 1855, het jaar der eerste wereldtentoonstelling.

Ik zag! — maar neen! geen stift of veder
Vermeldt de wondren die 'k aanschouw.
Geen woorden geven d' indruk weder,
Ontvangen in dit kunstgebouw.
Langs onafzienbre vensterbogen,
Rigt ik mijn blikken, maar mijn oogen
Vertrouw ik niet, bij wat ik zie.
En Frankrijks maagd ten troon verheven,
Heeft reeds de lauwrn zaâmgeweven,
Den zegekrans der industrie.

Maar ik verlaat die trotsche zalen.
Ginds, langs de lijn der Boulevards,
Zie ik uw' weidschen opschik pralen,
Zoek ik de plaats der martelaars.
Uw katakomben zijn me ontsloten,
Die grafgewelven uwer grooten;
Ik dwaald' er rond door gang en cel.
En bij 't verlaten mijner guiden,
Zocht ik den Dom der Invaliden,
Met Bonaparte's grafkapel.

Straks doolde ik door de breede paden,
Van uw' beroemden plantentuin;
Waar bloemen zich in 't zonlicht baden,
En dieren dartlen door het duin.
'k Zie schoone vormen, woeste krachten,
De soorten, rassen en geslachten,
In vorm en kleuren wijd verdeeld.
Ziet! hoe in 't donkre loof der boomen,
Of in der vijvers frissche stroomen
Het voglenheir al dartlend speelt.

En zou 'k uw Luxembourg bestijgen,
De trappen van uw rijk Cluny,
En van uw Tuileriën zwijgen,
Of van uw statig Rivoli?
Maar, wie voldaan u moog verlaten,
Ik zoek het eind der breede straten,
Waar mij, uw Père la Chaise roept.
't Walhalla van der Franken zonen,
Waar steeds de dood zijn' magt blijft toonen,
Waar sombre kruisen staan gegroept.

En nu, gegroet gij stad der steden!

'k Ben uw geraas, uw woelen moe;

Ik rigt naar stiller oord mijn schreden,

Natuur lacht mij zoo vriendlijk toe.

Ik ga langs bergen, door valleijen,

Mijn geest in kalme rust vermeijen;

Maar, wuft Parijs! 'k beef voor uw lot,

En 'k zeg (wat op mijn lippen speelde)

Gij ruimt te groote plaats — der weelde,

Gij geeft te weinig plaats — AAN GOD.

ZENDINGLIED.

Er drijven donkre wolken
Langs menig lieflijk oord.
't Is droevig bij de volken,
Verstoken van het Woord:
Daár knelt de zonde-keten,
(Een keten zwaar als lood)
Ach! heid'nen zijn gezeten,
In schaduw van den dood.

Wie zal die wolken scheuren?
Wat magt die hier bevrijdt?
Wien zal men waardig keuren,
Tot dezen worstelstrijd?
Wie zal in lustwaranden,
Door nevelen bedekt,

Den lichtgloed doen ontbranden,
Die sluimerenden wekt?

Dat zal het Woord des Heeren,
Het Evangeliewoord;
Dit kan het licht formeeren,
Dat door de nev'len boort;
Dit zal de boeijen breken,
Den vijand wederstaan:
Dit zal van vrede spreken,
Der zonde magt verslaan.

Vereent u dan, getuigen!
Getuigen van den Heer.
Gaat eerst de knieën buigen,
En keert dan moedig weêr.
Geloofskracht zij uw wapen!
Dat de ootmoed u versier!
Vereent u, legerknappen!
Verheft de kruisbanier!

Laat, laat dien kreet weërgalmen
In Christus kerk, alom.
Van lof, gebed en psalmen
Getuige 't heiligdom.
Reeds scheuren zich de wolken,
En de afgod valt tot gruis.
De zending brengt den volken,
Den vredegroet van 't kruis.

NAAR 'T VADERLAND.

De Bergstroom.

Hoe schoon zijn de beekjes, den bergtop ontvlugt !
Zij kussen het aardrijk, weërkaatsen de lucht ;
Zij dartlen en springen langs kiezel en mos,
Of hupplen ter zijde, door wijngaard en bosch.
Zij kennen geen' teugel, zij dulden geen' dwang,
Zij zingen zoo lustig, en spelen zoo lang.
Soms wandlen zij zamen langs 't glooijende pad,
Doch straks is de stroom uit elkander gespat.
Zij werden in 't spelen door rotsen belaagd,
Die hebben de groep weer verdeeld en verjaagd.
Maar hoe zij ook dwalen, toch dalen zij zacht,
Naar 't laghende dal, dat hen allen verwacht. —

Zoo dartelt ook de mensch door de eerste levensjaren,
 Aan moeders schoot geleund, of spelende aan haar zij.
 Een' bloemtuil in de hand, een' bloemkrans door de haren,
 Zoo huppelt hij op de aard, getooid in feestkleedij.

Een lach, een spel, een droom! — ziedaar het kindsche leven!
 Een hemel in de ziel, een geurig bloemenpad.
 Maar toch een levens-spel, maar toch een voorwaarts streven,
 Een zucht naar 't bloeiend land, met zijn' verborgen schat.

Daar nadren de beekjes vereenigd ter rij,
 Tot bergstroom geworden, zoo moedig en vrij.
 Hij kiest zich geen wegen door menschen bepaald:
 't Is beter na strijden de zege behaald.
 Kristal is dat water en glinstrend dat pad,
 Uit rotsen gegroefd, soms in bloemen gevat.
 Hoe fier is die bergstroom, zoo moedig en stout,
 Zich spiegkend in 't zonlicht en schitterend als goud!
 Steeds krullen de golven zich driftiger voort,
 Zij vreezen geen rots, die haar wedloop verstoort.
 Zij stuiven hem tegen, bezingen zijn' val,
 En zoeken het einde van 't groenende dal. —

Ziedaar des jonglings beeld ! Het rijk der idealen
 Vertoont zich aan zijn' geest in weidsche kleurenpracht ;
 Hij droomt van heldenmoed , van 't roemrijk zegepralen
 In 's levens worstelperk , dat hem als strijder wacht .

Hij kiest zich zelf een' weg . Zijn streven , zijn begeeren
 (Met liefde in 't moedig hart , het tintlend oog vol vuur)
 Is , steunend op zijn kracht , gevaren te trotseeren ,
 Eens vrij en groot te zijn , beheerscher der natuur .

Maar heeft nu de bergvloed zijn' wedloop volbragt ,
 Hij wordt door een' grootvorst der stroomen gewacht .
 Hij kiest hem vrijwillig tot leidsman en heer ,
 En werpt in zijn bedding zich bruisend ter neêr .
 Nog toont hij zijn' herkomst in kleur en in gloed ,
 Doch straks overheerscht hem de magtige vloed .
 Met schepen beladen , met schatten bevracht ,
 Ontwikkelt de stroom zijn weldadige kracht .
 Zijn golfslag spreidt welvaart en zegen door 't land ,
 Verfrischt het geboomte aan den oever geplant ,
 Drenkt menschen en dieren , en bloemen en kruid ,
 Of strooit aan zijn zoomen de goudkorrels uit . —

Zoo werpt zich ook de man in 't ruim maatschapplijk leven,
 En wordt hem 't lieflijk dal der blijde jeugd ontruikt.
 Zijn werkkring is bepaald, zijn lastbrief afgegeven,
 Hij voelt voor 't eerst de zorg, die op zijn schoudren drukt.

Maar denkt hij soms terug aan ras vervlogen tijden,
 Toch is de roeping schoon, die al zijn krachten vraagt.
 Als ijver hem bezielt, als trouw en deugd hem leiden,
 Dan zegent hij den last, dien hij ten zegen draagt.

De magtige stroom gaat met waardigheid voort,
 En waar men zijn stem en zijn heilgroete hoort,
 Daar roemt men den vriend, wiens arbeidzame hand,
 De bloeiende havens met masten beplant.
 Nog breidt hij zijn armen ter zegening uit,
 (Gelukkig het oord dat hij zeg'nend omsluit).
 Maar, of hem al welvaart en vrede verzelt,
 De dagen zijns levens zijn spoedig geteld.
 Ginds bruisen de golven in 't graauwe verschiep,
 Daar heeft d' Oceaen zijn onmeetlijk gebied.
 De stroom zoekt zijn stranden, en de eb voert hem meê,
 Zijn loop is voleindigd, zijn graf wordt: DE ZEE! —

De zee schetst ook het lot der wisslende geslachten ,
De breede menschenstroom daalt naar de diepten af ;
Ras is de loop voleind , de dood blijft allen wachten ,
Des menschen heerlijkheid vergaat in 't zwijgend graf.

Maar wat de dood hem roov' , het leven hem 't ontrukken ,
Vermag geen doodsgeweld , het edelst deel houdt stand ;
En mogt de kroon der deugd , den mensch de slapen drukken ,
Dan zij de reis volbragt , hij groet ZIJN VADERLAND !!

AANTEEKENINGEN.

---

(1) bl. 15. It is one of the poems, which had been best preserv'd by tradition, and is generally thought to have been composed by Ossian. HAROLD.

(2) bl. 19. De watervallen, in de Hooglanden bekend onder den naam van the Falls of Bruar, vertoonen zich in eene ontzaggelijk ruwe, diepe en woeste bergkloof. Wat vooral de schoonheid dezer watervallen verhoogt, is het houtgewas dat de bergruggen bedekt, waardoor eene liefelijke schaduw over het prachtig spel der wateren in de diepte geworpen wordt. Toen BURNS deze merkwaardige plek in de Hooglanden bezocht, was alles naakt en kaal: zijn oog zag wat er gemist werd, en in den vorm van dit smeekschrift (door den hertog lagehend ontvangen) werd de schoone bepoting verzocht en verkregen.

(3) bl. 25. Innisfallen is het schoonste eiland in de meeren van Killarney, vooral van Drumrouck-Hill biedt het met zijn fraai houtgewas, malsche weiden en merkwaardige bouwvallen, met klimop bedekt, een fraai panorama.

(4) bl. 27. Arranmore is het laatste eiland aan de westkust, in de Galway-baai. Westelijk varende ontmoet men geen land meer, voor dat men Amerika bereikt.

De verbeelding heeft dus vrij spel en het volksgeloof verhaalt ons, dat als eenige omstandigheden zamenwerken, er een wonderschoon land uit de golven der zee opdoemt. Dit wordt dus het visioen van het Eden genoemd, waar MOORE op doelt.

(5) bl. 30. Zie F. THEREMIN Abendstunden, pag. 99.

(6) bl. 36. De Brocken, meer algemeen onder den naam van den Bloksberg bekend, heeft door zijne zonderlinge en vaak huiveringwekkende formatie, aanleiding gegeven om er de verblijfplaats van duistere magten en woeste luchtgeesten te zoeken. GOETHE'S Faust vermeldt daar allerlei heksentoonceelen, gelijk men zich herinnert. De Walpurgsnacht (van 30 April - op 1 Mei) was vooral berucht door de groote heksenvaart.

(7) bl. 45. Het Kremlin is de groote schoone vesting, die in het middelpunt van Moscou gebouwd, de gansche stad beheerscht. Het gezigt, vooral bij ondergaande zon, van een der torens op de stad (die twintig uur gaans in omvang heeft) mag eenig genoemd worden. Die vergulde daken van torens en kerken, schier ontelbaar, tusschen het groen, bieden een zeldzaam schouwspel.

In het Kremlin is de vorstelijke ridderzaal, en na de bezigtiging werd mij verhaald, dat dáár de adel van Rusland was verzameld geweest om de lijfeigenschap af te schaffen. De rede waarmede Keizer ALEXANDER de gewigtige zaak had ingeleid begon aldus: „Ik wil dat de lijfeigenschap afgeschaft worde, — alzoo is zij afgeschaft. Maar ik heb u, mijne Heeren! zaamgeroepen tot gemeenschappelijk overleg, en nu vraag ik wat is beter: dat de revolutie zich bewege van beneden naar boven, of dat wij zelf er mede beginnen, enz.”

(8) bl. 48. De dichtstukjes beginnende met *Mijne Moeder-taal*, en eindigende met de *Jonge Weduwe*, zijn overzettingen uit KLAUS GROTH'S *Quickborn*, waarvan de negende uitgaaf reeds verscheen. Over dezen dichter uit Holstein zie men: *Uit den Vreemde* bl. 95 enz. De dichtstukjes zijn geschreven in de taal der landelijke bevolking, (*Dithmarsche Mundart*) en inderdaad er

waait een frische lucht door deze eenvoudige gedichten. De vertaling worde beschouwd als eene opwekking om het corspronkelijke te lezen.

(9) bl. 89. Over deze stukjes behoorende tot de litteratuur der woestijnprediking, zie men: *Uit den Vreemde* bl. 201 enz., waarin het belangrijke der martelaarsliederen, waarvan deze twee eene bescheidene proeve zijn, wordt uiteengezet.

(10) bl. 98. In het voorjaar van 1868 te Napels zijnde, was ik getuige der uitbarsting van den Vesuvius. Geheel vervuld met al de pracht van Napels en de omgeving, gaf die uitbarsting mij den indruk, in deze regelen wedergegeven.

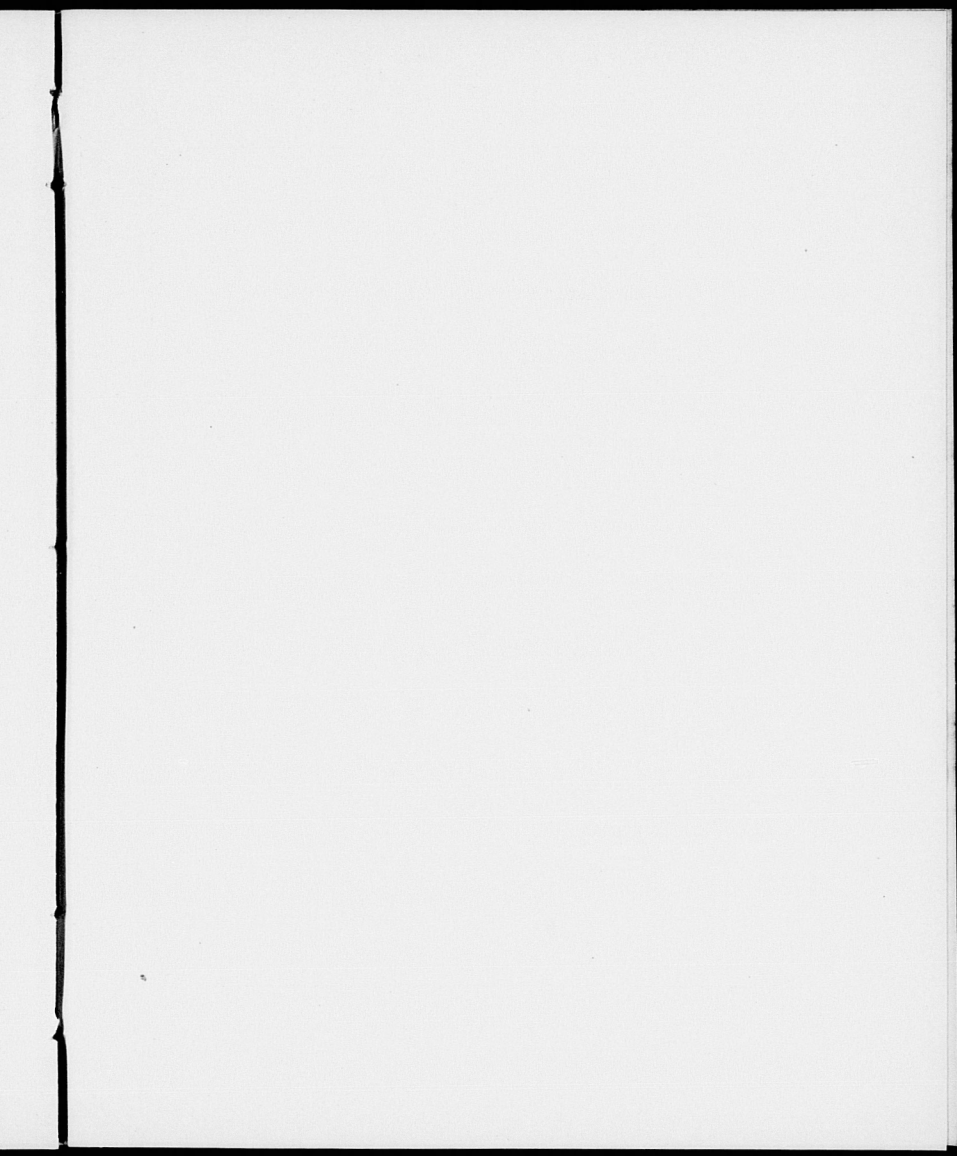

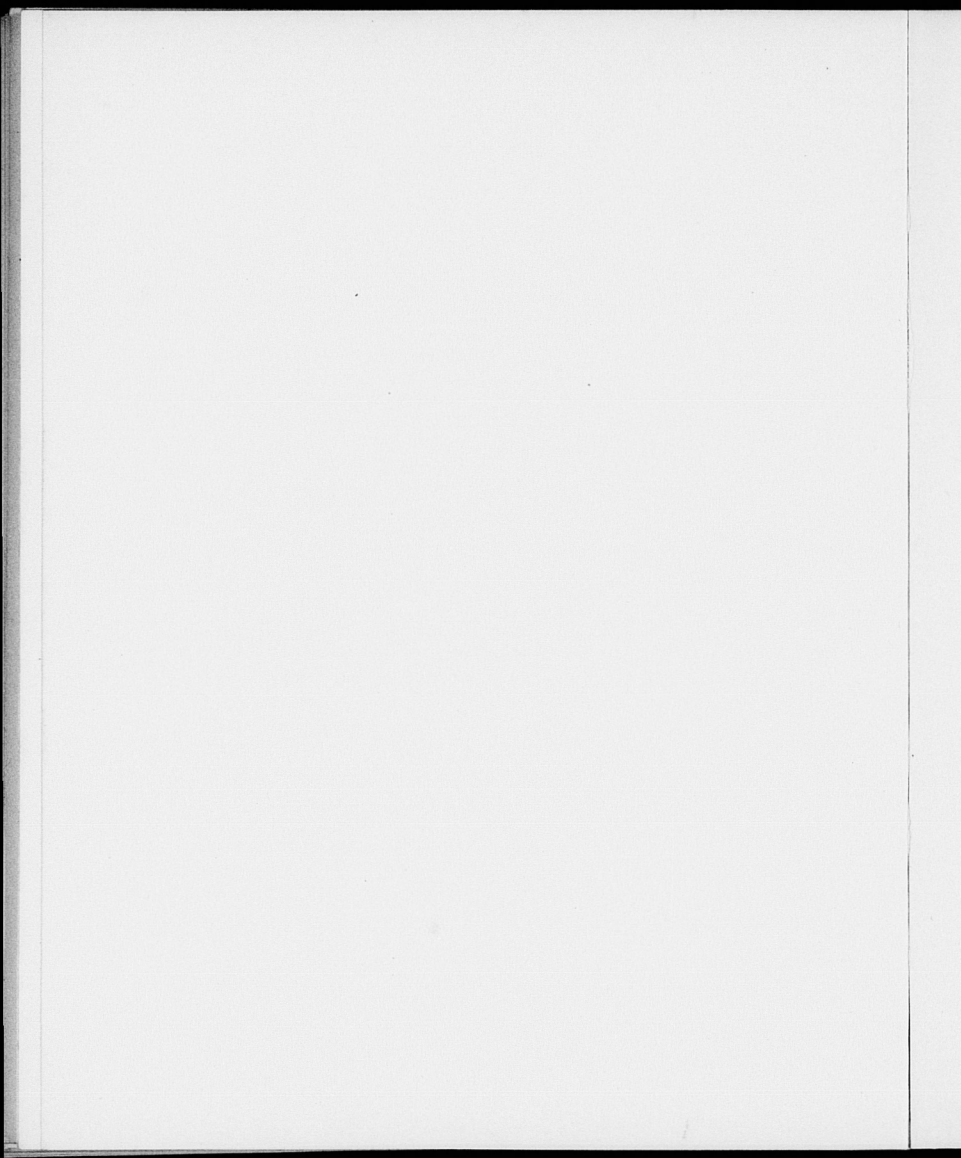
I N H O U D. (*)

	Bladz.
GEDROOGDE BLOEMEN	7
BLOELJENDE HEIDE	9
GROETE AAN DE SCHOTSCHEN HOOGLANDEN	12
DE ZANG VAN RYNO BIJ OSCAR'S DOOD (1)	15
SMEEKSCHRIFT VAN DEN SCHOTSCHEN BRUAR-VAL(2)	19
DE PELGRIM	21
ZATERDAG-AVOND IN DE HUT DER HOOGLANDEN, Fragment	24
TWEE IERSCHEN MELODIËN :	
1. Innisfallen (3)	25
2. Arranmore (4)	27
IERLAND	29
THEREMIN BIJ HET SLOT TE HEIDELBERG (5)	30
DE ZON	34
HET HARZ-GEBERGTE (6)	36
HET KREMLIN (7)	45
QUICKBORN : (8)	
1. Mijne Moedertaal	48
2. Avond-Vrede	51
3. Regenliedje	53
4. Zondags-Rust	55
5. Het plaatsje mijner jeugd	56

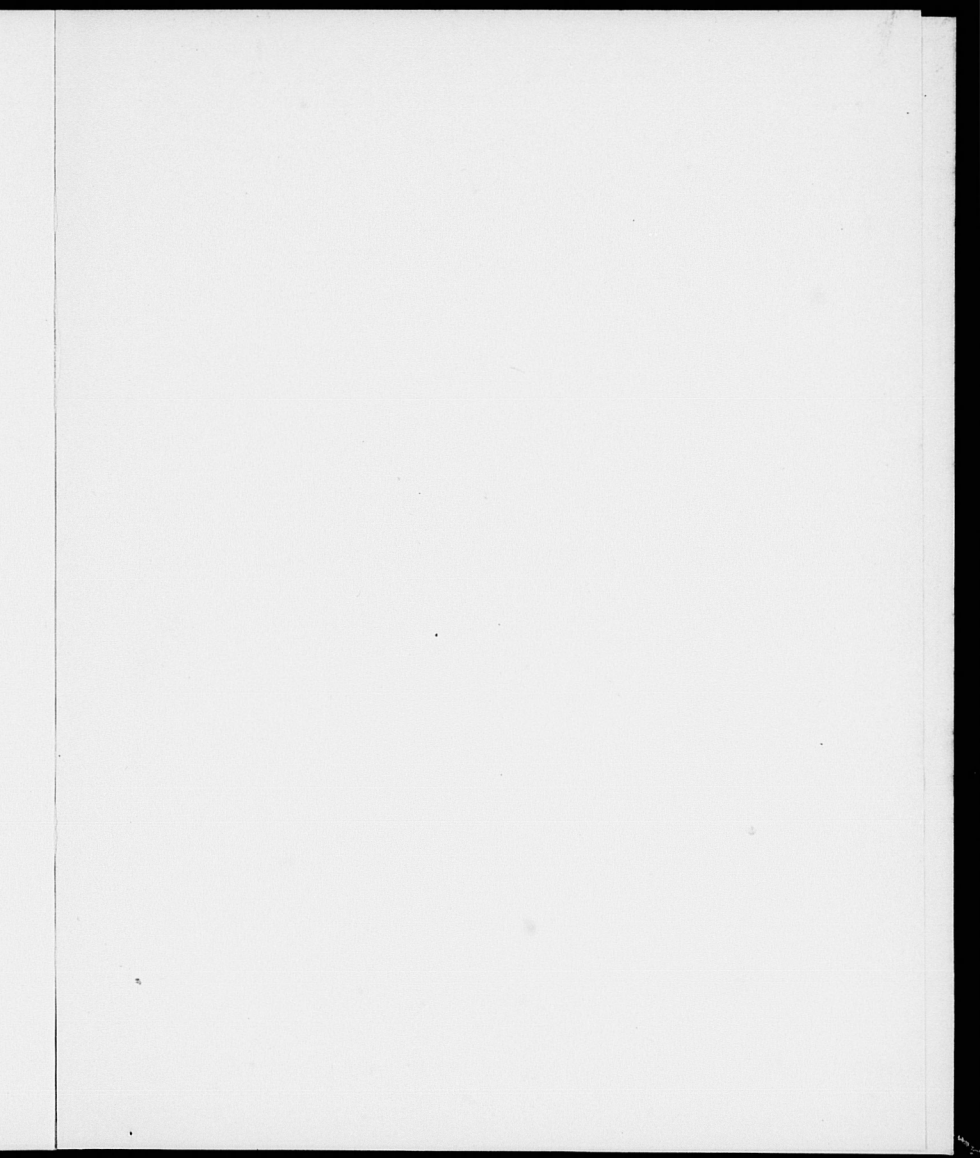
(*) De cijfers, tusschen haakjes geplaatst, verwijzen naar de Aanteekeningen.

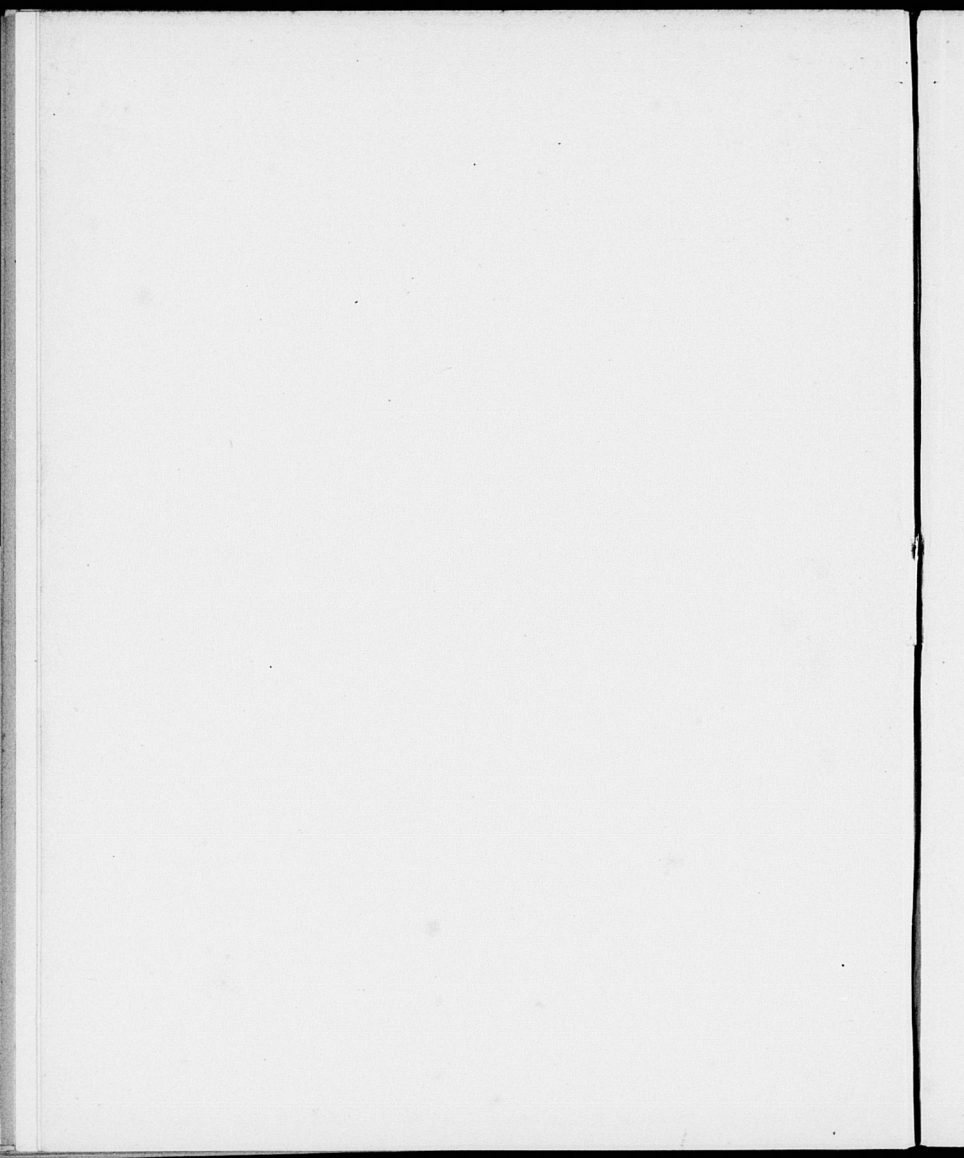
	Bladz.
6. Mijne Anna	58
7. Grootmoeder	60
8. Uit de Historie. Graaf Rudolf van den Böklen- burg	62
9. " Graaf Geert in Oldenwörden ..	64
10. De Krabbenvrouw	65
11. Het Visschers-net	68
12. De Harpspeelster	70
13. Rommelkamer, (inleiding op de schetsen uit het Armenhuis)	72
14. Toen ik weg ging	74
15. De Schildwacht	76
16. Oorlog	80
17. De jonge Weduwe	85
AAN ZWITSERLAND	86
TWEË PROEVEN UIT DE LITTERATUUR DER WOESTIJN- PREDIKING: (9)	
1. Lubac voor zijn Regter	89
2. De Leeraar ter Strafplaats	92
DE KATAKOMBEN TE ROME	96
NAPELS (10)	98
IJDELE VREUGDE	101
PARIJS	104
ZENDINGLIED	110
NAAR 'T VADERLAND (de Bergstroom)	113
AANTEKENINGEN	119

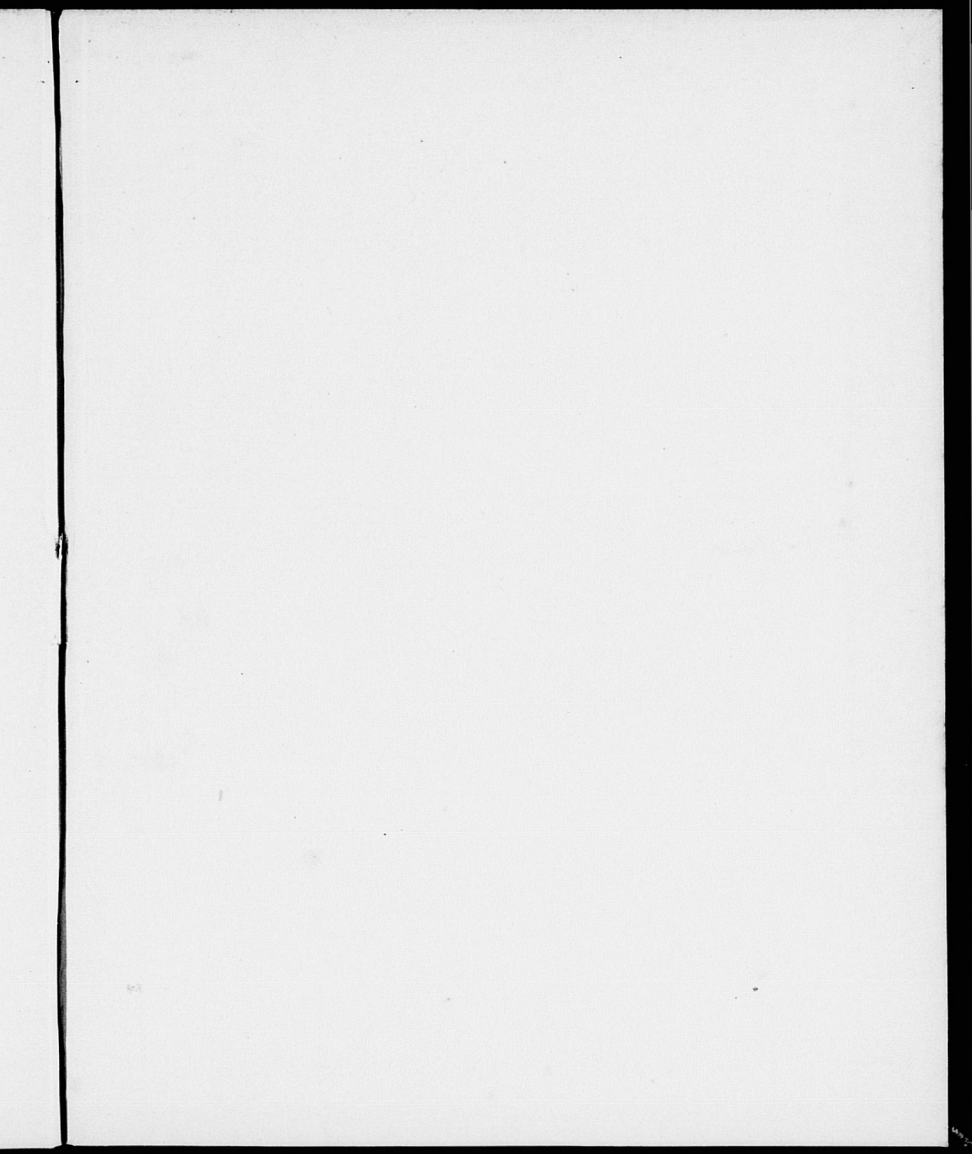

Hi

o